

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Vsi vsek četrtek in velja s poštino vred lu v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leto 1-3 K. Morilna na poslovje 8 K, za drugo četrt leta 10 K. Naročnina se pošilja na: Upravnštvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — Listi se dostavljajo poštarski. — Uradništvo: Koroska cesta štev. 5. — Rokopis je ne vredno. — Upravnštvo: Zvezek Slovenskega narodnega in zavestnega. — Izjave in Postano 36 vin. — Izdani se sprejemajo do teden naprej. — Neupravljena naročnina je poštinsko priznana.

Socijalna demokracija in kmetski stan.

Socijalisti vabijo.

Razmerje med socijalno demokracijo in kmetskim stanom že od nekdaj ni zelo rožnato. Po krivdi socijalnih demokratov se je to razmerje med vojno še bolj poslabšalo. Ali nismo v vseh socijalističnih listih celega sveta dan za dnevom brali o kmetih, češ, ta je pravi, tega primimo in ga obesimo, pa bo povsod bolje in bo tudi jesti dovolj, še mogoče kaj odveč, kajti kmet, to je tisti hudič, ki odira vse druge stanove!!; On je kriv, da smo mi delavci tako slabo plačani ter da moramo stradati tako, da nam je tema pred očmi. Ali niso oznanjali in še oznanjajo socijalisti, da se mora kmetom odvzeti vsa zemlja in da mora zemlja postati skupna družabna last, kmet naj bi jo dobil le v najem v svrhu obdelovanja. Torej delal, mučil in trpel bi naj kmet, hasek bi pa imeli rudečarski gospodje z visokimi cilindri na glavah ter z globokimi žepi. Tako in enako so pisali, govorili, delali ter se obnašali socijalisti napram kmetu. Toda sedaj so vse to pozabili in se bodo mogoče še drznili govoriti, da tisto med vojno ni bilo res. Kar naenkrat vabijo kaj ganljivo na vse mogoče načine z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi, da naj kmet pristopi v njihove vrste, ker tam pri njih je njegova edina rešitev. Seveda ravno pri njih! Saj nas to že učita zlasti Rusija in Madžarska. Tam lahko vidimo vuglede, kako se rudečarji razumejo na gospodarstvo. Kjerkoli so dobili ti ljudje kolikaj oblasti v roke, so vse razdejali, uničili, prevrnili in požgali. Njihovo rudečarsko-roparsko prenavljanje je ostalo ljudem v živem spominu. Posledice se bodo pozname še leta in leta ter kaže potomcem v svarile, kam človek pride, ako ga dobi taka sodruga za svoje brezverske nauke. To je torej njihova ljubezen: kri in nasilje! To se vse vedala skladu z njihovim evangelijem. Socijalno-demokratični fabriški delavci naj izvršujejo, če so še tako

neznatna manjšina, nasilno vlado nad vsemi drugimi stanovi, tudi nad teboj, kmet! Vse se jim mora ukloniti! Ce nočeš, pa si lahko poiščeš kak star gaber, da te malo povišajo. Tako prenavljajo svet! To je diktatura (vlada) socijalističnega proletarijata.

Zakaj hočejo pridobiti kmetsko ljudstvo?

Pri nas si pač misijo gospodje: Sami iz lastne moči tega še ne moremo izvršiti. Dobiti moramo pomoč. Najmočnejši stan pri nas je pa kmetski stan. Ce hočemo, da bomo tudi tukaj v Sloveniji lahko govorili in seveda tudi delali po ruskem in madžarskem načinu, moramo najprej slovensko kmetsko ljudstvo osmisliti, oslabiti, njihove stanovske organizacije razcepiti, njihovo združeno moč razbiti. Tako si olajšamo svoj posel, da bomo mi neznačna manjšina vihteli svoj strašni bič nad večino kmetskega ljudstva. V dosegu tega se je v sreči socijalnih demokratov kar naenkrat porodila skoro nepopisna ljubezen do kmetov-trpinov. Kako lepo govorijo sedaj o našem delavskem ljudstvu, med katero prištevajo z veliko rudečarsko odrešeniško milostjo seveda tudi nas kmete. Tako se je vsa stvar naenkrat zasukala; ker dosedaj smo le vedno slišali o kmetih-požeruhih in oleruhih in brezstevilno drugih takih socijalističnih ljubeznjivosti. Veste, kmetje, zakaj so socijalni demokratje v svojem glasilu naenkrat udarili ravno na drugo, nasprotne struno? Veste, zakaj je brezverskim socijalističnim voditeljem, ki držijo delavstvo v brezmejnem trinokem suženjstvu v svojih organizacijah, veste, zakaj jim je kar naenkrat pri sreču naša politična sužnost, kakor pravijo? Zato, ker hočejo kmetske ljudi, kmete, posestnike, kmetske delavce, hlapce in dekle, porabiti samo za orodje, s katerim bi si pri nas pridobili moč za svoje samopašne namene. Mislijo si pa, kakor so mislili nekdaj: češ, kaj nam mar ta trpeči kmet, da imamo od njega le kakšne koristi, namreč polne trebuhe ter polne „turške blagajne brez dna“! Vedo, da ne morejo izvesti svojih prekučijskih namenov, ako jim ne pomaga kmetsko ljudstvo. Mi bi to-

rej naj bili orodje v njihovih rokah? Naš blagor in naše blagostanje jim je deveta driga! Tega pa niti ne tajijo, kakor spričuje celo vodstvo socijaldemokratične stranke: „Izvršilni odbor socijaldemokratične stranke je sklenil v svoji seji, da so socijalni demokratje prisiljeni razširjati svoj program, svojo organizacijo in svoj tisk z vsemi silami, tudi med kmetsko priprosto ljudstvo, ki bo pri nas v bodoče vsled svoje velike večine v mnogih ozirih odločevalo. Ce torej hoče stranka dobiti v bodoče odločajočo besedo v našem javnem življenju, se mora takoj opreti zlasti na kmetijski proletariat ter ga na vse mogoče načine zbirati v vrstah Jugoslovanske socijaldemokratske stranke.“

Tako govoriti vodstvo socijalnih demokratov. Iz tega je razvidno: Ker je industrijskega (obrtnega) delavstva premalo in čutijo, da so prešibki, so kapitalistični voditelji socijalistov vrgli svoje slabovidne oči milostno tudi na nas kmete-trpine, ki garamo, delamo in se mučimo nad 16 ur na dan, da si s tem delom komaj prislužimo borno kmetsko hrano. Lepa hvala za tokrat nam izkazano ljubezen! Dobro vemo, da nas potrebujete samo zato, da bi polnili vaše blagajne, iz katerih so vaši voditelji tako sijajno plačani! Potrebovali bi nas, da ob času volitev povečate itaki majhno število vaših glasov.

Toda ne boste nas!

Mi smo že toliko samostojni, da celo nič ne potrebujemo vaših naukov in vaših judeževih nasvetov. Mi vodimo boj proti izkorisčanju kapitalistov in tanaš boj bi bil mnogo uspešnejši, če vi delavskoga ljudstva, ki izhaja večoma iz naših kmetskih domov, ne bi okuževali s svojimi brezvestnimi in brezverskimi nauki. Kjerkoli ste še dosedaj dobili moč v svoje roke, se niste postavili v boj proti izkorisčanju in kapitalizmu, kakor ste to prej vedno trobili, ampak na hujskane, vam zvesto udane množice ste obrnili v polnoma drugo smer, v smer svoje zločinske politike. Prvo vam je bilo vselej in povsod boj proti verskemu

moralu biti toliko in toliko dni v sobi in zdravniki so imeli mir. Vršilo se je n. pr. tako-le:

Pride zjutraj v bolnišnico, od neprestanega cepljenja še vsa vznemirjena. Zagleda kadeta in stopi k njemu:

„Prosim, gospod kadet, ali bodo danes tudi cepili?“

„Seveda, danes bodo vsi na zgornjem stegnu cepljeni“, odvrne mladi kadet s čisto mirnim glasom, kakor je bil naučen.

Grofica zmaje nekoliko z glavo, v tem zagleda, da prihaja neki praporščak:

„Prosim, gospod praporščak, ste vi že tudi cepljeni?“

„Da, ekscelanca, mi smo že vsi na zgornjem stegnu cepljeni“, odvrne praporščak tako mirno in samozavestno, kakor da bi to bilo nekaj čisto vsakdanjega.

Slednjič je menda res prišla ekscelanca do spoznanja, da je ajdovski zrak zanjo neugoden in je nekoga dne zahtevala avtomobil, da se odpelje v Ljubljano. Pred odhodom so se godile ž njo še razne druge stvari. Da se je lažje iznebijo, so ji priskrbeli neko visoko odlikovanje za zasluge v bolnišnici, na račun dotičnega odlikovanja so iztisnili iz nje precej denarja in plačati je moral razne pojedine, kar ni bilo ravno lahko, kajti ženska je bila ravnotako skopa, kakor neumna. Toda ta pričevanje ne spada v okvir tega dogodka.

Grofica se je torej odpeljala in pozabil sem jo popolnoma. Nekoč pa pridem v Ljubljano, grem kačor navadno v Marijanše in med razgovorom mi pa povedo, da je nedavno bila tukaj ekscelanca grofica Degenfeld.

LISTEK.

Sestra „Rdečega križa“.

(Resnični dogodek. Priobčil dr. Leopold Lenard.)

[Konec.]

Načelnik ajdovske bolnišnice je bil neki gospod rodom in z doma nemški jud s Češkega, kako razumen gospod in praktičen, ki se je dobro razumel na gospodarstvo. Ko je dobil to ponudbo, je zaklicil: „Kaj, tri prasiče za eno grofico? To je premalo, šest prasičev naj dajo!“

Gospodje iz Prvačine so pričeli pojasnjevati, da so prasiči dandanašnji dragi in redki. Tria prasiča so za ekscelenco čisto dovolj. Slednjič se dogovore ajdovski s prvaškimi, da vzamejo ekscelenco za 3 prasiče, toda biti morajo lepi in debeli. Pogodbo so naredili tako, da pride ena svinja takoj z grofico, drugi dve dobe potem, če je grofica ostala v Ajdovščini.

Ko je bila pogodba narejena, so pričeli prvaški prigovarjati grofici in jo hvaliti, da je z njeno pomočjo prvaška bolnišnica sedaj hvala Bogu tako dobro urejena. Toda v Ajdovščini je še vse tako zelo neurejeno in gospodje prosijo zelo, ako bi hotela priti in pomogla urediti bolnišnico.

Milosrdna grofica ni mogla zapreti svojega srca takim prošnjam ter se je odločila, da prenese v Ajdovščino delokrog svojega usmiljenega delovanja.

Takov pripravijo avtomobil, da odpelje grofico v Ajdovščino, na vozlu za avtomobilom se je pa peljala debela svinja. Tako drugi dan pa pošljeno ajdovski v Prvačino voz po ostala dva prasiča.

Tako je prišla grofica s svinjami v Ajdovščino,

ostala tam in pričela razvijati v bolnišnici svoje delovanje. G. načelnik bolnišnice, že imenovan češko-nemški jud, je zaklical nekoč ves obupan: „Was für Schaden! Die Schweine haben wir gegessen und die Exellenz ist uns geblieben!“ (Kakšna škoda! Svinje smo snedli in ekscelencia nam je ostala!)

Z njo se bile v resnici precejšnje homatije, pa malo koristi. Dobiti je moral stanovanje, obstoječe iz dveh lepih sob, za svojo postrežbo dva vojaka, avtomobil na razpolago, kadar je zahtevala in še mnogo drugega. Njeno delovanje je pa obstojalo v tem, da je bolnike „krepčala.“ V kuhinji je zapovedala narediti šato in napeči piškotov. S to robo je šla potem okrog bolnikov, pri nej dva vojaka, prvi je vlival bolniku z žličko šato v usta, drugi je nosil košarico s piškoti. Grofica stopi k postelji, kjer je ležal na tifusu težko bolni Bošnjak ter ga nagovori:

„No, Kerl, kako gre?“

Rekla je namreč vsakemu „ti“ in „Kerl.“ Bošnjak samo stoče in ne odvrne ničesar, prvič, ker je ni razumel, drugič, ker je vsled bolezni bil v nezavesti.

„Kako neumen je ta Kerl!“ zakliče grofica ter pomigne vojaku, naj mu vlije z žličko v usta šato, a sama pa vzame piškotek in ga položi na vzglavje. Tako je obiskovala bolnike, kadar se ji je zazdelo, bolnišnica je imela od tega samo škodo, bolniki pa nobene koristi.

Med tem so se podražili prasiči in grofice ni bilo s čim odriniti dalje. Toda gospod načelnik je bil praktičen človek in prišel je na učinkovito misel cepljenja. Kadar je prišla ekscelanca v bolnišnico, so jo cepili. Cepili so neprestano in na različnih delih telesa: zoper koze, kolero, tifus, pegasti tifus, sploh zoper vse mogoče bolezni. Po vsakem cepljenju je

prepričanju ljudstva, čeravno ste vselej povdarjali, da nimate nič proti veri in duhovnikom. Toda ko se vam je kje ponudila prilika, ste udrihali po veri in duhovnikih, kakor nekdaj biči graščinskih valpetov po krvavih kmetskih hrbtih. Tudi pri nas je iz vašega rudečarskega vedenja razvidno, da hočete kreniti na isto pot. Kaj že piše socialistično glasilo: „Naprej“? Ali ne imenuje našega najsvetjejšega verskega prepričanja prazne bajke, ki ničesar ne povedo in ki nam popolnoma nič ne hasnejo? Ali ne trepečete kar od samega hlastnega razburjenja, da bi se tudi pri nas mogli spraviti na šolo, Cerkev, duhovnike ter na versko prepričanje poštenega kmetskega ljudstva? Kar dočakati ne morete tega trenutka, da bi na ta način vodili „boj proti klerikalizmu.“ Dobro vemo: Za dosego naših pravičnih zahtev moramo zediniti vse delavne človeške sile, naj si bo to kmetski posestnik, viničar, kmetski delavec, obrtnik ali tovarniški delavec. Vsi moramo voditi boj proti izjemnemu delavnemu ljudstvu po kapitalistih in brezvestnih navijalcih cen. Eno je gotovo: Socijalna demokracija, ki pozna le strast in sovraštvo ter boj sloja proti sloju, s svojimi še tako lepo vabljivimi nauki ne bo mogla nikdar zediniti različnih stanov. Do vzemnega dela nas bo pripeljala le tista stranka, ki priznava in tudi podpira ter izvršuje nauke krščanske ljubezni in pravičnosti. Ker ta nauk priznava edino SLS, oziroma Jugoslovanska kmetska zveza, zato tudi mi kmetje prav dobro vemo, kje je naše mesto in se za snubljenje socijalnih demokratov prijazno zahvalimo. Vaša snubitev je pa zanam samo tem ognjevitje poziv, da tembolj strnemo svoje vrste v kmetskih zvezah, se združimo in nepretržno verigo vsi, ki se trudimo z zemljoi in preprečimo na ta način „rnudečarske“ nakane.

Kmetje slovenski! Sedaj vidite, zakaj bi nas pravzaprav socialisti radi imeli v svojem taboru! Ne dajte se premotiti! Ne hodite za nje v žerjavico po kostanje! Vaše mesto je pod krepko razvito zastavo Kmečke Zveze.

„Samostojna“ in dr. Korošec.

Samostojnost je lepa čednost za vsakega človeka in dika tudi vsaki stranki, ako ni samo lepa beseda, s katero se lovi nepoučene ljudi. Zasluge in požrtvovalno, nesebično delovanje dr. Korošca za slovenski narod sploh in za slovenskega kmeta posebej nekaterim prvakom ni pripustilo mirnega spanja. „Vse bo letelo za tem klerikalcem“, so si začeli najprej samo na uho šepetati, „ves narod bo v njegovem taboru; treba bo nekaj zoper njega ukreniti.“

Otroci teme pa so v svojem delovanju bolj iznajdljivi nego otroci luči. Zato so sklenili ustanoviti Samostojno kmetijsko Stranko, da bi pod tem lepim imenom odkrhnili od Slovenske Ljudske Stranke del kmetov. Kakšna da je ta samostojnost te stranke, ki se skuša ustanoviti, je najboljša priča načelnik slovenske liberalne stranke, ki nosi sedaj tudi lepo ime Demokratska stranka, dr. Tavčar, župan ljubljanski. Ta je v „Slov. Narodu“ priznal, da so liberalci skušali z ustanovitvijo raznih strank med delavci in med kmeti utrditi si majajoča se tla pod nogami. Organizirali so delavstvo in dali v ta namen tudi potrebna sredstva. „Stranka je skušala dobiti privržencev med kmeti. Sad tega je neodvisna kmečka stranka, ki danes udriha z loparjem po naši stranki, meneč, da z loparjem najbolj utemeljuje ustanovitev nove stranice.“ To se pravi z drugimi besedami: Recimo kmetom, da hočemo samostojno kmetijsko stranko, ker bo ta beseda precej izdala, zraven pa moramo povedati

kako trpko zoper liberalce, ker nam sicer kmetje ne bodo šli na lim. Hkrati so pa začeli o dr. Korošcu razširjati različne laži, da bi omajali v ljudstvu zavpanje do njega. Ko smo poročali dr. Korošcu o le-teh lažeh, se je dobrodušno zasmehjal in rekel: „Pustite take otročarje! Sedaj moramo opravljati važnejše reči za naše ljudstvo; pametni ljudje itak ne verjamejo, drugi bodo pa že pozneje spregledali, da ima laž kratke noge.“

Sedaj je „Kmetijski List“ objavil na uvodnem mestu kratek članek „Dr. Korošec in kmetje“, da bi nadejal „samostojnim“ sijaj veličine in ugleda, ki ga seveda nima, ker v Belegradu v politični javnosti pač nihče ne govoriti o kakšni slovenski samostojni kmetijski stranki; saj so srbski krogi dobro poučeni, da je ogromna večina slovenskega kmetskega prebivalstva za Slovensko Ljudsko Stranko in se je v tej stranki organiziralo v kmetskih zvezah. „Kmetijski List“ trdi, da je hotel dr. Korošec srbske voditelje kmečkih strank preslepiti, da bi stopil z njimi v zvezzo; da je pregovarjal te kroge, a dosegel ni ničesar. Nadalje, da je postal k njim nekega duhovnika, da jih je ta objemal, stiskal jim roke, vodil jih pod pazduho in se jim dobrikal, da ga je bilo kar težko prenašati.

Od dobropoučene in popolnoma zanesljive strani iz Belegagraha smo pa na naše vprašanje dobili poročilo, da je poročilo „Kmetijskega Lista“ čisto navadna laž. Dr. Korošec ni nikogar iskal in nikogar pregovarjal in nikogar pošiljal, da bi kateregakoli voditelja srbske seljačke stranke (ki ima v zbornici 1 častiljivega zastopnika) objemal ali vodil pod pazduho (zakaj neki tudi ne še poljuboval!). Istina je le, da je načelnik srbske seljačke stranke prišel parkrat sam k dr. Korošcu in se razgovarjal tudi z drugimi članji Jugoslovenskega kluba s predlogom, ali ne bi se mogla srbska seljačka stranka spojiti, oziroma so delovati s Slovensko Ljudsko Stranko, ki je že pred vojno organizirala kmete v Kmečke Zveze in sedaj to kmetsko organizacijo izpopolnjuje.

Dr. Korošcu ni treba posluževati se laži, kakor se jih „Kmetijski List.“ Dobra reč se sama hvali, — pravi narodni pregovor — in torej ne potrebuje takih sredstev, kakor „samostojni“ voditelji, ki bi v mirni dobi radi želi, kar so drugi v nevarnih časih in ob velikih žrtvah sejali. Slovenski kmetje so tako pametni, da se ne bodo dolgo dali loviti od novih, nepreizkušenih odrešenikov, ampak se bodo organizirali v Jugoslovenski Kmečki Zvezi, v kolikor še niso organizirani. Naša organizacija krepko napreduje na Hrvatskem, v Bosni, Dalmaciji, Hercegovina je pa že cela v našem taboru. Naprej za Jugoslovansko Kmečko Zvezo!

Volitve zahtevamo!

Skoro po vseh drugih državah, ki so se ustavile, so že imeli volitve v ustavodajno skupščino, v državni in deželne zbole, v občinske in druge javne zastope. Le pri nas plavamo v starem neredu naprej. Posamezni uradniki, ki prav nič ne poznam razmer, predpisujejo po starem načinu nove davke, deželna vlada dela brez deželnega zpora (večino imajo sedaj v nej liberalci, združeni s socijalnimi demokrati), v Beogradu imamo sicer državni zbor, ki pa ga ni izvolilo ljudstvo, ampak le posamezne stranke. Glavno in skoro izključno besedo pri sestavljanju začasnih zakonov in odredb imajo liberalci in socijalni demokrati. Radi tega se ne stori za našega kmeta in sploh za kmetsko ljudstvo prav nič. Temu se mora napraviti prav kmalu konec. Jugoslavija mora dobiti nove zakone ali postave, ki bodo v prid kmetu, obrtniku in delavcu na deželi. Pri zakonodaji morajo odločevati naši kmečki ljudje s pomočjo naših voditeljev, ki imajo srce za naše ljudstvo. Na shodi Kmečke Zveze povdarijajo kmetje sami, da potrebujejo pri sestavljanju novih zakonov, poleg izobraženih kmetov tudi šolane ljudi, ki bodo kot odkriti prijatelji kmetskega ljudstva pomagali našim kmetskim možem pri sestavi novih zakonov.

Volitve se ne smejo več zavlačevati. Somišljenci Kmečke Zveze zahtevajo na vseh shodih, da se morajo čimprej razpisati volitve za državni zbor v Beogradu, za deželni zbor v Ljubljani, za občinske in Šolske odbore itd. Ce so v Nemški Avstriji in na Cehoslovaškem lahko izvršili volitve, zakaj bi jih pri nas ne.

Ljudstvo mora priti do besede!

Kmetska Zveza za našega kmeta.

Neštevilno pritožb prihaja od vseh strani, da naše davčne oblasti malim in srednjim ter mnogokrat tudi večjim posestnikom predpisujejo neprimerno visoko dohodnino. Na vseh shodih in ob dragih prilikah se pritožujejo naši ljudje, da bo krivico predpisana dohodnina uničila veselje do dela marsikateremu kmetu. Davčne oblasti pa so začele kmetom predpisovati tudi vojni davek in v zadnjem času celo vinski davek. Na shodu zaupnikov Kmečke Zveze dne 11. septembra v Mariboru se je od strani naših kmetskih mož zahtevalo, da se mora tem krivicam napraviti konec. Izvolilo se je posebno odposlanstvo, ki naj zastopnikom višje finančne oblasti pojasni, kako se glede predpisovanja dohodninskega, vojnega in vinskih davka postopa z ubogim kmetskim ljudstvom.

V odposlanstvu so bili dež. poslanec Vrečko, župan Galunder in posestnika Serbinek in Žebot. V sredo, dne 24. septembra je poverjenik dr. Verstovsek vodil odposlanstvo k delegatu finančnega ministra dr. Savniku v Ljubljani.

Odpislanstvo se je mudilo nad eno uro pri delegatu. Na podlagi resničnih dejstev je odposlanstvo dokazalo delegatu, da se našemu (posebnemu kmetskemu) ljudstvu godijo pri predpisovanju prej imenjenih davkov, posebno po nekaterih okrajih gorostasne krivice. Cel ustroj, kako se predpisuje dohodnina in vojni davek, je na napačni podlagi. Sedanji slovenski uradniki še odmerjajo dohodnino in vojni davek na podlagi podatkov, ki so jih sestavljali prejšnji, po veliki večini nemčurški in nemški uradniki, ki so imeli nastavljene za špiceljne same najbolj zagrizene nemčurske hujšače in ovaduhe. Ti so pošiljali davčni oblasti napačne in lažljive podatke o dohodkih posameznih posestnikov in obrtnikov. O Nemčih in nemčurjih so poročali čisto malenkostne dohodke, o Slovencih pa so iz same hudobije poročali, da imajo ogromne dohodke. Od tod izvira toliko krivičnih predpisov, od tod toliko nevolje in jeze med kmetskim ljudstvom. Poslanec Vrečko je odločeno povdarjal, da naše ljudstvo ve, da mora imeti država dohodke in pravično odmerjenih davkov ne plačuje z nevoljo. A ker se pri predpisovanju dohodnine godijo gorostasne krivice in ker nekateri uradniki kar kramo odklanjajo upravičene pritožbe, ni prav nobeno čudo, če je ljudstvo nevoljno. Poleg tega pa še slišijo naši ljudje v uradih zbadljivke: „Kmet še velike premašo davkov plača! Kmet je oderuh! Kmet je navajalec cen!“ Dejstvo pa je, da si mora marsikateri kmet že sedaj najeti posojilo, če hoče plačati visoke dohodnino.

Odpolanci SKZ so delegatu dr. Savniku pojasnili natanko vse pritožbe in jih podprli z dokazi. Izročili so mu še posebno spomenico. Dr. Savnik je vzel pritožbe na znanje in je obvestil zastopnika Kmečke Zveze, da bo izdal ukaz, naj se krivice poopravijo. Izjavil je, da se:

1. odslj uradniki morajo ozirati tudi na vse pritožbe, prizive in priznalnice, ki so vložene po preteklu določenega roka; 2. da se bodo čimprej sestavile censilne komisije, v katerih bodo imeli tuči kmetiški in obrtniški davkoplacačevki besedo; 3. da se nepravilno računjena uporaba lastnih pridelkov pravično ceni; 4. da se davčne oblasti ne bodo smele ozirati na nezanesljive podatke, ki so jih sestavljali nemški in nemčurski uradniki in ovaduh; 5. da bodo prizive do 6000 K reševali pri okrajnih oblastih; 6. da morajo uradniki sprejeti vsak rekurz, upoštevati

„Kaj je pa hotela?“ vprašam začudeno.
„Rekla je, da hoče biti prednica naše bolnišnice.“

V Marijanšču je bila namreč velika in krasno urejena vojaška bolnišnica.

„Kaj ste pa odgovorili?“

„Rekli smo, da prednico že imamo in je ne potrebujemo. Nato se je poslovila in odšla.“

Po katerih bolnišnicah je potem razvijala svoje delovanje, mi ni znano in me ni zanimalo.

ve. Drago ljudstvo, takrat pokazi, kaj si. Stala sva 12. septembra s prof. dr. Ozwaldom pri Sv. Križu zunaj cerkve. Noter priti ni bilo mogoče, pa pravi, dobro bi bilo, ako bi nekdo zunaj na prostem po sv. o pravilu spregovoril ljudstvu o sedanjih razmerah. — Res, pameina misel! Ne z brezmiselnimi veselicami, ki se zdaj prirejajo tukaj ob meji, s pisanjčevanjem, z godbo in plesom, s tem, gospode, ne bodate rešili našega ljudstva. Treba je resnobe. Ob naši nemški maji najdemo kraje, kjer pleš vse, staro in mlado, posebno odkar imamo vojaštvo na vratu. Sosedje Nemci se pa nam smejojo. Misil sem si zadnjic in tudi hotel povrediti ljudem, ob volitvah bodite tudi trdn katoliški, da ne bo veljal o nas rek, ki so ga imeli stari Rimci: plebs mobilis, kar bi bilo prosto prestavljeno: ljudstvo naše ni vredno, da bi se človek za njega trudil. Poznam kraj v prelepi Savinjski dolini, kjer so bili ljudje ob neki cerkvi slovesnosti do solz ginjeni; nekaj mesecov pozneje so volitve za državni zbor — nasprotnik dr. Korošec, liberalni kandidat iz Zalca, dobi v tistem kraju večino glasov. Torej značajnosti in zopet značajnosti je treba učiti naše ljudi! Nasi dobri in izobraženi Primorci in Goričani vzdihajo pod strašnim jarmom, niso tega zaslužili. Ce jim pogledaš v oči, bereš jim vso bolečino, ki jo je povzročil kričeni Laß v verskem in narodnem oziru. In mi bi naj z veselicami kratili čas! Ne, časi so pač preprosti.

Pismo iz Gornje Dravske doline.

Napisal Vrzelak.

12. septembra 1919! Ne pozabim te nikdar! Kaj je bilo ta dan izvanrednega? Jutranji vlak hiti iz Maribora proti Koroški. Dolga vrsta voz. Na vsaki postaji vstopi ogromna množica; gosta megla leži po dolini, Drava jo je ponoči naduhnila in napuhela, a lica potnikov niso meglena in otožna, ampak jasna in vesela. Kam se peljemo? To ti pove voz sredi železniškega vlaka, okrašen s cvetlicami in venci ob oknih in na strehi. V njem se vozi presveta Devica Marija Višarska, begunka iz Koroške. Postaja Dravograd-Meža. Vlak obstoji. Cakajočega ljudstva nepregledna množica. Ob 8. uri se začne pomakati pre-

Da bi le tudi bila! Pa znamenja kažejo drugače. 12. september 1919 in 12. september 1683. Kakšna razlika med vama! Takrat je poljski kralj Ivan Sobieski s pomočjo nebes Kraljice rešil mesto Dunaj in s tem vso zapadno Evropo turškega nasilja, a danes smo Te spremljali, ko si moralna bežati iz starodavnega svetišča na Sv. Višarjih pred novodobno evropsko laži-kulturo, ki je svetovno vojno krivčno začela, krivčno nadaljevala in še slabše končala.

In kaj sedaj? Imamo Enes vojno. Vsač reče se tako. Imamo tudi Jugoslavijo. V Kratikem bodo volitve

najpovedbe davkoplăčevalcev in da morajo z njimi u-judno postopati; 7. vsi vojni dobičkarji se morajo brezobzirno obdačiti; 8. glede vinskega davka bo treba temeljite izprenembe, da ne bo kmet trpel škode; 9. delegat dr. Savnik je obljubil odposlancem Kmečke Zveze, da se e k s e k u c i j e ali iztirjevanja vo-nega davka in dohodnine (licitacije) takoj ustavi in jo in se na prošnjo (kolek 2 K) počaka s plačilom.

Odpolanci Kmečke Zveze so dosegli uspeh. Na davkoplăčevalcih, ki trpijo krivico, pa je sedaj leže-če, da takoj vložijo pritožbe, oziroma prizive na dav-čno okrajsko oblast, ali pa naravnost na delegata fi-nančnega ministrstva dr. Savnika v Ljubljani, tudi v slučaju, če so krivično predpisani davek že plačali.

Kdor si sam ne zna sestaviti priznalnice, pri-ziva ali pritožbe, naj se obrne osebno ali pismeno na "Tajništvo Slovenske Kmečke Zveze v Mariboru" (Cirilova tiskarna), ki daje članom Kmečke Zveze brezplačno potrebna pojasnila.

Da se poznamo.

Zadnji čas rastejo novi listi kakor gobe iz zem-je. Zato je potrebno, da svoje čitatelje večkrat opozo-rimo na glasila naše stranke in nasprotnih strank. Naši listi so: "Straža", "Slovenski Gospodar", "Ma-le Novice", "Murska Straža", "Slovenec", "Domo-ljub" in "Mir". Nasprotni listi so: "Mariborski Dela-vč", "Nova Doba", "Ptujski List" (ti trije so glasila JDS (Jugoslovanske Demokratske Stranke) in sicer prvi za Maribor, drugi za Celje in tretji za Ptuj). "Jugoslavija" (list liberalcev-radikalcev), "Slovenski Narod" (JDS v Ljubljani), "Kmečki List" (glasilo nove Samostojne Kmečke ali Mermoljeve stranke), "Naprek" in "Ljudski Glas" (oba glasila socijalde-mokratične stranke).

Citatelji, izrezite si ta članek, da imate imena pri rokah, ako vas kdo vpraša po tem ali onem listu. Zelo neutrudno agitira zadnji čas JDS za svoje liste v Mariboru znani prof. Voglar od Sv. Ruperta v Sl. gor., v Celju odvetnik dr. Božič, v Ptiju odvetnik dr. Gosak; pošiljajo strankam Lst in zraven pismo, v katerem jih silijo na vso moč, da morajo list vzeti in naročiti. Somišljeniki, pismo v peč, list pa nazaj! In de pride vdrugič, vtretjič, vdrugič in vtretjič nazaj! Tudi razni zaupniki in poštni uradi prejemajo cele zavoje listov, da jih razsirajo. Odklonite možati vsak list, ki ni naših misli! Svoji k svojim! Predobri in prepošteni smo bili, ko smo liberalcem radi edinosti prepustili toliko mandatov. Zdaj hočejo nas, svoje do-brotiske, izpodriniti, a nas ne bodo. Laž in hinavščina imata kratke noge!

TABOR

muropoljskega in prekmurskega kmetskega ljudstva sklicuje Slov. Kmečka Zveza
v nedeljo, dne 5. oktobra ob 14. uri (2. popoldne) na

Cvenu pri Ljutomeru.

Govorijo: dež. poslanec Ozmeč, Žebot, Rajh, Novak in drugi. :::: Vabimo k obilni udeležbi.

Okraini odbor K. Z.

Starši se oglašajo.

Vedno več protestov dobivamo zoper novi šolski načrt, ki je veri in Cerkvi sovražen, staršem pa jem-je vsak vpliv na vzgojo otrok. Navedemo dva.

Enega so vposlali starši župnije Tinje in se glasi: "Ministrstvo za prosveto v Beogradu. Podpisani očetje in matere ugovarjam proti novemu šolskemu načrtu zakona o narodnih šolah za kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, izdelanem od „Prosvetnega odbora“ v Beogradu. Prosvetni odbor je črtal glavni in nenadomestljivi temelj vsake prave vzgoje ter zamenjal zahtevno versko-naravne vzgoje z narodno-moralno-vzgojo. Po tem načrtu bi bila Cerkev, ki ima po na-ravinem in božjem zakonu pravico in dolžnost vzga-jati, izključena iz vseh šolskih odborov in svetov. Po tem zakonu se nalagajo ljudstvu bremena, a pravice se mu ne da skoraj nobenih. Novi učni načrt zakona o preosnovi šol je torej naravnost žaljiv za naše verno ljudstvo in za Cerkev ter je docela nedemokratičen, zato glasno in ostro ugovarjam proti temu pro-tivverskemu in proticerkvenemu načrtu šolskega zako-na. Tinje, dne 21. septembra 1919. Sledi podpisi.

Drugi protest je dopolnila Kmečka Zveza v Nazaretu (Mozirje). Glasi se: "Nazaret, dne 21. septem-bra 1919. Podružnica Kmečke Zveze v Nazaretu, za-vedajoča se dobro, kam meri novi šolski načrt „Pro-svetnega odbora“ v Belgradu, najodločneje zavrača tako nameravano šolsko preosnovno. Kmetje vzdržuje-mo ljudske šole na deželi, kmetje pošiljamo svoje si-nove in hčere v srednje in visoke šole ter druge uč-ne zavode po mestih. Ne more in ne sme nam biti vse-eno, kako se nam vzgajajo naši otroci, veselja naše, naš up, naš najdražji zaklad. Zato zahtevamo, da se kmetom-staršem da tudi odločilna beseda pri določanju šolske reforme. Prosvetni odbor peščice brezver-skih doktorjev in inženirjev naj bo uverjen, da so mi-nuli časi, ko je kmet ponizno sprejel v s e, kar se mu je ponudilo. Mi zahtevamo kakor en mož verske,

n r a v n o vzgojo, ker je edino taka vzgoja porošivo, da bo slovenski narod v Jugoslaviji ostal čil in zdrav ter sposoben, da prevzame v številu drugih narodov enakovredno ulogo v svetovni zgodovini in politiki."

Naši invalidi.

Vprašanje, kako oskrbeti invalide, bi bilo treba posvetiti več skrb. Ne more nam pač biti vse eno, kako se godi 50.000 našim državljanom in kako bodo oni zadovoljni pri nas. Res, da so to ljudje, ki so te-lesno poškodovani, manj ali celo nič sposobni za delo. Toda tega si niso krivi sami, in naši bratje so, možje in fantje v najlepših letih, marsikateri izmed njih je prestal veliko hudega.

Pisalo se je nekaj časa o domovih za invalide; in res jih vidimo zdaj te nesrečne skupno stanovati na raznih krajinah. Torej so srečno prišli nazaj v barake in vojašnice! Ne invalidom, ne drugim to ne za-more posebno ugajati. Koliko dolgega časa je v teh hišah, kako se marsikateri privadi lenobi, koliko slabege se naučijo drug od drugega, kakšna narvana ne-varnost so za celo okolicu tisti, ki jim ne manjka ve-liko, pa so tembolj lahkomiseln! Ce bodo stanovovali po teh domovih dalje časa, ne da bi vedeli, kaj naj začnejo, je velika nevarnost, da bodo čezdalje bolj nezadovoljni, bodo poslušali vsakega podpihovaleca in tako lahko postanejo ravno invalidi prava nadlega in šiba božja za celo državo. In vendar bi lahko mnogo še koristili, ako se bo prav postopalo z njimi.

Naša misel je ta: za slepce in morebiti še za katero drugo vrsto invalidov naj se ustanovijo pri-merni zavodi. Drugih invalidov pa nikar ne držati v skupnih domovih, zlasti ker zdaj ni nikjer nobeno prave discipline. Kateri so tako poškodovani, da ni misliti na to, da bi bili še kdaj za delo, tiste naj raz-dejli na civilne bolnišnice in hiralnice; ravno tako take, ki še nimajo kam domov. Drugi invalidi pa naj gredo domov in tam pomagajo pri delu, kolikor pač morejo. Država naj jim izplača primerno podporo, če se ne morejo preživeti. Ce pa bo kdaj kakšna šola za nje, naj se sklicejo skupaj.

Znano nam je, da so invalidi prav različni: eni so silno obupani, drugi popolnoma mirni, eni bi si radi sami kaj služili, drugim ni za nobeno stvar. Ne-kateri naravnost silijo domov in komaj čakajo, kedaj se jim rane zacelijo in da dobijo proteze. To so tisti, ki se imajo voljo in veselje do dela in ljubezen do doma. Je pa tudi mnogo invalidov, ki nočejo več prav nič delati, če bi tudi lahko; popolnoma hočejo biti oskrbljeni in zato bi raje ostali v skupnih domovih. "Država nas je napravila siromake, kripelne, drža-va nas tudi mora zdaj preskrbeti." Tako pravijo. Po-znam enega, ki je prinesel poln nahrabnik pet ur da-leč in pravi, da mu na nogi nekaj manjka, toda do-ma noče ostati. Prijatelj, res je, da si dal za državo veliko, toda za katero? Kdo pa je krov vojske? Ali te bodo tisti zdaj redili, ki so te vzeli k vojakom? Ali bodo Viljem, Hindenburg, Hötendorf, Friderik i. dr. plačevali za tebe? Bratec, kdo je to, ta država, ki ti naj zdaj vse da? Tvoji domači in pa sosedje, nihče drug, ki bodo plačevali davke! Zato pa je veliko bolje, da si med njimi doma, jim pomagaš, kolikor se da, se z njimi veseliš in trudiš, kakor pa da ostaneš v kasarni. Saj ti domovi vsaj sedaj še niso nič dru-gega, kakor dolgočasne kasarne.

Tako mislimo nekateri, ki smo videli sedanje življenje invalidov. Potrebno bi bilo, da bi se oglašili invalidi sami, kako si oni predstavljajo rešitev svojega prežalostnega vprašanja. Imeli so že sicer tuin tam shode, toda dobrih, pravih sklepov in načrtov, ki bi bili izpeljivi, še nihče ni objavil.

LV nedeljo, dne 5. oktobra 1919.

VELIKI LJUDSKI TABOR

ki se vrši ob vsakem vremenu
pri Sv. Križu nad Dravogradom

(1 1/2 km od postaje Dravograd—Meža).

Dopoldne:

Ob pol 10. uri sv. maša. Sodelujejo mariborski gg. pevci. Po sv. maši tabor. Nastopijo razni gg. govorniki iz Korotana, Štajerske, Kranjske in Primorske.

Popoldne:

Ob pol 3. uri narodna veselica: petje, govor, dražbanje in domače zabave. Tople in mrzle jedi ter pijača na razpolago.

Mili Slovenci in milje Slovenke iz slovenskega Korotana, iz Labudske in Dravske doline, iz Mežiške, Mislinjske, Šaleške, Savinjske doline in Celja! Prihajite v obilnem številu na ta svele-pomembni tabor!

Tužni Korotan vas vabi in kliče.

Slavnostni odbor.

Kaj je storila dosedaj K. Z. za naše ljudstvo.

Neprijatelji Kmečke Zveze, naše krščanske po-utične organizacije, imajo drzno čelo, da očitajo naši

stranki, da ni nič storila za kmeta. Taki blebetači, ki kot politični mladiči sploh ne poznajo ali nočejo poznati razmer, ki so pred dobrimi deset leti vladale pri nas, namenoma lažejo in farbajo svoje lahkovenerne prirženice. Taki so posebno agenti liberalno-nemčur-ske Samostojne laži — Kmetijske Stranke. Mermolja Drofenik, Urek, Blaže Urlep, Joža Medved, Školski Kušar in jareninski Sumenjak ohranjajo življenje Samostojni stranki samo s tem, da trdijo: Kmetijska Zveza ni prav nič storila za kmetsko ljudstvo, zategadelj moramo začeti mi. To so tisti veliki preroči, ki imajo glavne zasluge za razne Avstrije in za u-stanovitev Jugoslavije. To so oni veliki možje, o katerih bo pisala zgodovina, da so pripeljali slovensko-štajerski kmetski rod iz temnega suženjstva v deželo srečne in svobode. Dr. Korošec, dr. Krek, dr. Ver-sovšek ter naši kmetski možje Roškar, Pišek, Bren-čič, Vrečko, Peter Novak, Hlebič, Galunder, Florjan-čič, Pelol in še mnogo drugih, ki so že od nekdaj, v težkih časih, ko je še Mermolja trgoval v Vertojbi s krompirjem, ko je še Drofenik v St. Jurju bil slavni zadružar, deloval za svobodo našega naroda in predvsem našega kmeta, so v primeri s temi "samo-stojnimi" junaki prave ničle! Srečna Jugoslavija, da so se porodili ravno na njenem ozemlju veliki sinovi: Mermolja, Urek in Drofenik! Z zgagarstvom, s so-vraštvom, ki ga sejejo med kmetske vrste, in s po-močjo liberalcev, ki so jih poslali na kmete, bi ti pre-roči radi spravili kmetsko ljudstvo pod prešerni klobuk Samostojne laži — Kmetijske Stranke. Pa naše ljudstvo je po veliki večini dovolj zrelo, in odklanja liberalno-nemčurske nezakonskega otroka. Naša ljudstvo ve, da je bila v težkih časih, ko so nas Nemci pritiskali in nas hoteli iztrebiti z naše rodne gru-de, edino Slovenska Kmečka Zveza, ki se je potego-vala za koristi in osamosvojitev slovenskega kmetskega ljudstva. Navesti hočem le nekaj točk iz delovanja Kmečke Zveze:

1. Do leta 1907, ko je bila Kmečka Zveza, so zastopali naše ljudstvo v državnem in deželnem zboru večinoma sami odvokati, profesorji in lg red-kedaj kak km. P o u s t a n o v i t v i K meč-ke Z v e z e s o p r i s l i v d r ā z a v n i i , o z i r o m d e ž e l n i i z b o r : Roškar, Pišek, Brenčič, Novak, Vrečko, Terglav, Meško.

2. V deželnem zboru štajerskem so Nemci z dav-čim denarjem, ki ga je plačeval slovenski kmet go-spodarili tako, da je bil gospodarski polom Štajerske skoro neizogiben. Na Slov. Štajerju niso hoteli regu-lirati ne rek, ne graditi potrebnih cest, ne železnic, ne skrbeti za napredno živinorejo, niso nam ohteli dati potrebnih kmetijskih šol, temveč so skoro vse deželne doklade prabili za nemški del dežele in za nemčurske gnezde na Slovenskem Štajerskem. Z ob-struke ijo so poslanci Kmečke Zveze prisilili ohoje Nemce, da so nam dali vsaj nekaj gospodarskih drobtin.

3. Slovenci nismo imeli ne ene slovenske kmečke šole, ker so Nemci hoteli, naj bi ostalo sloven-sko kmetsko ljudstvo v gospodarskem oziru nazad-jaško in neizobraženo. S trdo gorjačo obstrukcijo je 12 poslancev Kmečke Zveze premagalo 70 oholih nemških poslancev in izsililo Kmetijsko šolo v St. Jurju.

4. Slovenci nismo imeli ne ene meščanske šole, Nemci pa okoli 20. Poslanci KZ so potom obstrukcije izvojevali m e š c a n s k o š o l o v Ž a l c u . Da se pa ni prej ustanovila, so kriji liberalci, očetje libera-re Samostojne Kmečke Stranke.

5. V deželnem zboru so Nemci v letih 1899–1900 hoteli spravili na dan visok vinski davek in davek na sadni mošt, ki bi zavil vrat slovenskim vinogradnikom. Poslanci Kmečke Zveze so udarili ob mizo v deželnih zbornici in so z obstrukcijo preprečili nemško nakano in tako sloven-skega vinogradnika in sadjarja obvarovali nesreče.

6. N e m c i s o h o t e l i , ko je bilo gospodar-stvo Štajerske dežele zavojeno, z v i s a t i d e ž e l n e d o k l a d e n a z e m l j i š k i d a v e k z a 20, 25 in celo 40 očotkov. Poslanci Kmečke Zveze so bili, ki so s ilo preprečili to občutno breme od našega kmetskega ljudstva.

7. Neštetokrat so poslanci KZ zahtevali, naj se lovski zakon tako spremeni, da se bo lovski zakon tako zboljšal, da bo smel kmet divjačino, ki dela škodo sadnemu drevju in drugim nasadom, pobiti in da bo imelo ljudstvo pravico do lova, a ne samo bogata gospoda.

8. Le poglejte zapisnike deželnega in državne-ge zbara, kako so se naši poslanci trudili, da bi se regu-lirale reke in potoki na Slov. Štajerju, n. pr. Pesnica, Drava, Sava, Mura, Sotla, Dra-vinja, Savinja, Paka itd. Da se je regulirala Pes-nica zadnja leta ob izlivu, je zasluga poslancev Kmečke Zveze.

9. V državnem zboru so poslanci KZ stavili ne-broj predlogov, da bi se doseglo starostno za-varovanje za viničarje in sploh za kmetsko de-žavsko ljudstvo. Nesmrtni dr. Krek je v tem oziru bil neutrušen delavec. Istopako so zahtevali, da se osnuje z a v a r o v a l n i c a z a ž i v i n o . Libe-ralcii in socijalni demokrati pa so take koristne pred-loge vedno preprečili. Ce bi imeli sedaj državno za-varovalnico za živino, bi kmet dobil za poginole svinje letos vsaj nekaj odškodnine.

10. V državnem zboru so poslanci Kmečke Zveze napeli vse sile, da so preprečili vinski davek.

11. Dosegli so, da ni bilo treba vinogradnikom v slabih letih vračati brezobrestnih poso-jil.

12. Omenjamo še samo, da so naši poslanci dosegli podporo v svrhu izboljšanja zemljишča, pašnikov; posebno za osuševanje travnikov (drenažo).

13. Kmetijska družba je bila vedno v nemških rokah. Voditelji Kmečke Zveze so delovali neprestano na to, da je prišlo v osrednji odbor Kmetijske družbe tudi v eč Slovencev. Ustanavljali so nove Kmetijske podružnice, kmetsko ljudstvo v gospodarskem oziru organizirali.

14. Voditelji KZ so ustanavljali posojilnice in druge zadruge in so tako iztrgali kmete iz rok denarnih oderuhov.

15. Med vojno ni bilo nikogar, ki bi se bil v težkih časih rekvizicijskih drugih težav pobrigal za kmeta. Edino Kmečka Zvezda, njeni poslanci, voditelji in organizatorji ter "Slovenski Gospodar" in "Straža" so povsod, kjer se je dalo še cititi in naše kmetsko ljudstvo, da ga niso čisto odrikočili. Vsi, ki imate shranjenega Slov. Gospodaria, prelistajte ga, in našli boste nebroj člankov in notic, kako se je samo Kmečka Zvezda po svojih poslancih in voditeljih krepljevala za kmetsko ljudstvo. Ker so bili odkriti prijatelji ubogega ljudstva, so jih zapirali kot razbojnike. Liberalci in sedanji Samostojenčiki pa so krivili hrbitve pred raznimi glavarji in nemškimi uradniki ter kot vojni dobičkarji mašili svoje malhe s stotisočaki in milijoni.

16. In tudi po vojni, posebno pa obrazovalu so bili ravno možje naše stranke tisti, ki so nam priborili svobodo. Po zaslugah voditeljev Kmečke Zveze smo se oteli nemškega jarma ter si osnovali zaželjeno Jugoslavijo.

17. Naše sedanje delo stremi za tem, da priborimo kmetskemu ljudstvu v Jugoslaviji, ono mesto, ki mu gre z ozirom na njegovo moč in število.

18. Slovenska Kmečka Zvezda branja kmetsko ljudstvo pred krivičnim bremenom. Poslala je pretekli teden (glej članek na 2. strani) posebno odposlanstvo v Ljubljano k višemu finančnemu ravateljstvu, da se pritoži radi krivic, ki se godijo našemu ljudstvu pri predpisovanju dohodninskega, vojnega in vinskega davka. Dosegla je uspeh.

To so v glavnem dokazi, da je Kmečka Zvezda res organizacija, ki hoče privesti naše ljudstvo do boljših dni. Samostojna in liberalna (Jugosl. demokratska) stranka, sta stranki bahačev in vojnih dobičkarjev. Za nje delujejo ljudje, ki so bodisi sami liberalci, ali pa so najeti od največjih nasprotnikov krščanskega slovenskega ljudstva — liberalcev.

Odredba

glavnega poverjenika za agrarno reformo v Sloveniji glede letosnjega oddaje zemljev zakup.

Lastnikom, oziroma upravnim vseh veleposestev, ki so pritegnjena v agrarno reformo, odreja se z ozirom na dejstvo, da iz raznih razlogov uradna oddaja v začasni zakup ni v vseh slučajih izvedljiva, sledi:

1. Nobeno poljedelsko zemljišče (njive, vrtovi, vinogradi, travniki, pašniki) ne sme ostati neobdelano, oziroma neizkoriščeno.

2. Vsak veleposestnik sme obdelovati v svoji režiji le toliko zemlje od svojega veleposestva, kolikor je more obdelovati sam kot strokovni vodja (ekonom) s svojo gospodarsko družino, v katero spada tudi primerno število doslej na veleposestvu zaposlenih nastavljencev in delavcev. Izjema je dovoljena le, ako zemlje sploh ni mogoče oddati spodaj navedenim soopravičencem v njem.

3. Vse poljedelsko zemljišče, ki ga v smislu točke 2. ne obdelata veleposestnik sam s svojo družino, mora oddati uprava veleposestva še to jesen v najem onim občanom na veleposestvu interesiranih občin, ki se preživljajo deloma ali pa v celoti z obdelovanjem zemlje, pa zemlje sploh nimajo ali pa je imajo manj nego jih je treba za preživitev njihovih rodbin; nihče teh zakupnikov pa ne sme dobiti na podlagi te odredbe več zemlje v zakup, nego je more, vstevši njegovo lastno zemljišče, obdelati s svojo rodbino. Po možnosti naj se upoštevajo pri oddaji v zakup sorazmerno vsi, ki so upravičeni dobiti zemljo v zakup.

4. Kot najemniki imajo vselej, zlasti pa v slučaju, da zemlje primanjkuje, prednost dobrovoljci in vojaki, ki so se borili za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvašov in Slovencev, invalidi ter vdove in sirote padlih vojakov.

5. Vsak podnajem je strogo prepovedan.

6. Oddaja zemljišča v najem potom dražbe je nedopustna.

7. Najemšina v nobenem slučaju ne sme presegati dosedanje svoje višine ter se sme zahtevati in plačevati le v denarju.

8. Najemna pogodba se sme glasiti le na eno leto in mora vsebovati pogoj, da velja le, če jo odobri glavni poverjenik za agrarno reformo. Glavni poverjenik za agrarno reformo bo odobril pogodbe, napravljene v smislu te odredbe ter jih po preteklu te najemninske dobe podaljšal vsem onim kmetovalcem, ki bodo v najem vzeto zemljišče skrbno in dosedanji obdelavi primerno obdelali.

9. Vsak najemodajalec mora sestaviti imenik vseh najemnikov ter v njem navesti razun podatkov o osebi najemnika število članov najemnikove rodbine, živečih v najemnikovem gospodarstvu, skupno površino vseh od najemnika izkoriščanih njiv, travnikov in pašnikov (vstevši njegovo lastno zemljišče), površino na najemodajalčevem posestvu od njega v na-

jem vzeto zemlje, višino najemnine, preračunane na 1 ha vsake kulture ter skupno svoto najemšine.

10. V slučaju utemeljenih pritožb, da se te odredbe niso izvršile, odpodal bo glavni poverjenik na veleposestvo ob stroških veleposestnika strokovnjaka, ki bo oddajo v začasni zakup v smislu ministrske odredbe z dne 10. aprila 1919, uradoma izvršil ter se bo v smislu par. 6 te odredbe brezizjemno določila za vsa v najem oddana zemljišča enotna zakupnina v znesku petkratnega katastralnega čistega donosa.

Dodatek: Uteteljene, po dotičnih županstvih uradno potrjene pritožbe proti načinu oddaje zemljišč je pošiljati glavnemu poverjeniku za agrarno reformo; v slučaju, da pritožba ne bo opravičena, plača krivec stroške uradnega poizvedovanja.

Oddajo stelje, da v lesu onim kmetovalcem, katerih potrebsčina iz lastnih posestev ni krita, izvrše do nadaljnih odredb državnih nadzornikov, kjer obstajajo, in sicer le v najpotrebnejši izmeri. Koder pa nadzornikov dosedaj ni, naj prijavijo kmetovalci svoje potrebe občinam, ki naj skupno in pregledno predložijo glavnemu poverjeniku, to pa le glede posestev, ki presegajo 200 ha. Občinam se posebnih uradnih ukazov in navodil o tej zadevi ne bo izdajalo.

Politični pregled.

Beograd.

Se dosedaj nimamo tako potrebne nove vlade. Predsednik Narodnega predstavništva dr. Pavlovič je sprejel od regenta Aleksandra naloga, naj se pogaja z raznimi parlamentarnimi strankami glede sestave vlade in njemu poroča o uspehu pogajanji. Pavlovič je predložil Aleksandru pregled številnega stanja raznih klubov in njihovo verjetno priklopitev. Ker pa prestolonaslednik ni mogel na podlagi tega pregleda napraviti nobenega sklepa, je izrazil željo, naj se mu predloži tekmo 24 ur natančen predlog za sestavo novega kabineta. Aleksander računa, da bodo politične skupine z ozirom na našo zunanjou politiko našle način, da se med seboj sporazumejo. Ako ne bosta nove vlade sestavljala Protič ali Pavlovič, se bo poverila ta naloga vseučiliškemu profesorju dr. Češu ali pa predsedniku akademije dr. Zujoviču. Nastopniki vseh opozicionalnih klubov so se izjavili za Protiča.

Italija.

V Split je priplulo precej veliko amerikansko brodovje in se je vsidralo v luki. Iz D'Annunzijevih proglašov in tajnega popisovanja in nabiranja italijanskih prostovoljcev se sklepa, da namereva Italija napasti Dalmacijo z morske in kopne strani. D'Annunzijo, ki se je polastil na lastno pest Reke, vedno še gospodari tamkaj in odklanja vsako pogajanje z italijansko vlado, katere po svoji izjavi niti ne priznava. Ako bi pa nastopila Italija proti D'Annunziju z oboroženo silo, bi tak poizkus povzročil vstajo vojašta.

Angleška.

Na Angleškem je izbruhnila železničarska stavka, katera šteje že nad 1 milijon štrajkarjev, ki so denarno preskrbljeni za cele štiri tedne. Stavkati pa misljijo samo en teden, ker že v tem času bodo nastale take težkoče glede prehrane, da bo vlada prisiljen na odnehati. London preživljava le še potom avtomobilov.

Kmečka Zvezda.

Shodi Kmečke Zvezde. Dne 5. oktobra po ranem maši gospodarsko-politično zborovanje pri S. Antonu v Slov. gor. (Golec), pri S. Miklavžu blizu Ormoža (urednik Marko Krajnc) pri Martinu P. (dr. Jerovšek), po rani sl. božji v Svetini (dr. Leskovar), po pozni pri S. Juriju ob Pesnici (dr. Leskovar), pri S. Trojici (Golec). Na Cvenu ob 14. uri tabor muropolskih kmetov. Prosimo zaupnike, da agitirajo povsod za številno udeležbo.

V Posavju se vršijo dne 5. oktobra shodi Kmečke Zvezde po tem le vsporedno: Pisec: ob 8. uri v prostorih Kmečke posojilnice; govorita dr. Ogrizek in deželnji poslanec kmet Jakob Vrečko. Dobova: ob pol 8. uri pri Negovcu. V Kapelab: po večernicah pri Vidmarju; na obeh shodov govorita dr. Stanonik iz Ljubljane in župan Krajnc iz Gornje Pirešice. Vider: ob pol 8. uri v kapelni; govorita kmet Ivan Hlebič in urednik Stupan. Brežice (zaupen) popoldan po večernicah; govorijo kmet Ivan Hlebič in Jakob Vrečko ter dr. Ogrizek. Rajhenburg: po rani božji službi: govorita kmet Borc in Vlado Pušenjak. Kopričnica: po drugi službi božji; Pušenjak in Borc.

Izvršni odbor KZ je imel dne 30. septembra svojo sejo, katere so se člani odbora udeležili polnoštevilno. Napravili so se važni sklepi glede organizacije naše krščanske kmetske stranke. Sprejeli so se rezolucije, v katerih zahtevamo, naj se krivice, ki se godijo našemu ljudstvu pri odmeri dohodnine, vojnega in vinskega davka ter davka na prirasteckim zakonitim potom odpravijo. Tozadovni sklepi se poslajo Jugoslovanskemu klubu. Strogo se naj stopi na prste verižnikom in vojne dobičkarje temeljito obdači. Zahtevamo sklicanje pokrajinskega (deželnega) zborna za Slovenijo v Ljubljani. Volitve se naj čimprej razpišejo, da si bo ljudstvo samo napravilo postave, kakor še želi. Odločno ugovarjam proti šolskemu za-

konu, ki bi žalil verski čut našega ljudstva. Kmečka Zvezda bo v II. polovici meseca novembra privedila v Maribor tečaj za voditelje in ljudske govornike. Za organizacijo viničarjev in kmetskih delavcev se je izvolil poseben odsek. Njemu na čelu stoji strokovnjak v viničarskih zadevah. Izvršilni odbor bo imel svoje seje vsak četrtek leta enkrat. Seje izvršilnega odbora mariborskogorokrožja se vršijo vsak I. tork, seje celjskega izvršilnega odbora pa vsako I. sredo v mesecu. Če pa pade ta ali naslednji dan na praznik, se vrši seja naslednji tork, oziroma sredo.

Shod v Zavrcu se je vršil dne 28. septembra nad pričakovanje ugodno. Zborovalna dvora na je bila daleč premajhna. Se zunaj je stalo lepo število zborovalcev. Shod je predsedoval župan g. Budjan, ki je spretno vodil zborovanje. Govorila sta urednička Golec in Zebot. Zborovalci so stavili razna vprašanja o davkih, zavarovanju, o volitvah, o šolskem zakonu itd. Bilo je pravo ljudske zborovanje. Izvolil se je župniški odbor Kmečke Zvezde, v katerem so možje, ki so obljudili, da bodo organizacijo Kmečke Zvezde razpredeli od hiše do hiše.

Sv. Lovrenc v Slov. gor. Shod SKZ dne 28. t. m., kateri se je vršil pod milim nebom, je bil izvanredno dobro obiskan, znamenje, da je Šentlovrenčka župnija pod zastavo Kmetecko Zvezdo. Govornik M. Krajnc iz Maribora nam je v dolgem govoru natanko razložil gospodarske, politične in strankarske položaje, v katerega smo prišli ob času razsula Avstrije. Uspeh shoda je bil, da so se sklenile razne resolucije, ter se je ustanovila krajevna organizacija KZ. Le tako naprej, ker v smotrenem delu je naša edina rešitev.

Sv. Lenart v Slov. gor. Minuli četrtek, dne 25. t. m. so se zbrali zaupniki SKZ v okraju Sv. Lenarta k vlevažnemu sestanku. Vsaka krajevna organizacija SKZ je odpolala po dva do tri zaupnika. Porocilo o dosedanjem delovanju nam je pokazalo, da nam je treba še prav mnogo dela, predno bo vsaka hiša organizirana. Sprejeli so se podrobni in jasni načrti za bodoče politično delo. Na sestanku se je razmotrivalo tudi vprašanje, kako organizirati delavški in viničarski stan, da ne zabrede v pogubno socijaldemokratsko žrelu. Zato je bil soglasno sprejet sklep, da se mora v vsaki fari ustanoviti Jugoslovanska Strokovna Zvezda. Končno, so bile med drugimi sprejetje naslednje resolucije:

1. Kmetijske podružnice naj v celem okraju delujejo skupno in si izvijijo skupen odbor.

2. Zahtevamo kot najnižji znesek 10.000 K, ki se pri dohodnini nikakor ne sme obdačiti, takozvan eksistenčni minimum.

3. Užitinski davek na vino odklanjam, ker je krivičen, saj plačujemo zemljiški davek.

4. Vso ljudstvo celega okraja in zastopniki Cerkev vso ogorčenostjo zavračujemo protidemokratični in protiverski učni načrt za gimnazije, učiteljišča in ljudske šole. Ce plačujemo šole, zahtevamo tudi, da imamo pravico govoriti učnega načrta. Ako hočete vzelti nam in našim otrokom vero v pravega Boga, potem vedit, da smo pripravljeni braniti se do skrajnosti. Vsak napad na naše svetinje bomo krepko odbrali.

5. Zahtevamo, da se tudi po našem okraju napelje električna sila iz elektrarne v Fali, da bode se tako povzdignilo naše gospodarstvo.

Ptujska gora. Poročilo o shodu Kmečke Zvezde dne 21. septembra 1919. Pred zelo velikim številom poslušalcev je razložil profesor Vesenjak delovanje poslancev Slov. Ljudske Stranke v Beogradu. Ko je z odločnim nastopom prisilil nekatere socijalistične kričače do poštenega obnašanja, se je shod mirno vršil in je g. poslanec jasno in točno vrgel vse napade in ugovore socialistov, ki so prosili mirno za besedo. Potem je nastopil g. Hlebič, posestnik od Sv. Križa pri Mariboru. Z veliko pazljivostjo so mu poslušalci sledili, ko je povedal nekatere kmečke težkoče in s prostošči besedami razložil organizacijo Kmečke Zvezde; gotovo je, da se bode povabilu tega moža odzvali marsikdo, ki bi drugače se ne dal pridobiti za Kmečko Zvezdo. Na shodu so se sklenile sledeče resolucije:

1. Protestiramo proti predloženemu načrtu za srednješolski in ljudskošolski zakon, kateri popolnoma nasprotuje nam kot kristjanom in davkoplacalcem. Zahtevamo od naših poslancev, da naj porabijo vse pripomočke, da odklonijo ta zakon, katerega naše ljudstvo ne bude nikdar sprejelo, tudi ne, če bi mu ga oblast vsilila. Zahtevamo, da prevzame vse stroške za ljudsko šolo država, zahtevamo, da ima ljudstvo s svojimi dušnimi pastirji na čelu odločilno besedo pri nastavljanju učiteljskih moči.

2. Protestiramo proti temu, da različna okrajna gavarstva določujejo za nadzornike nad tujimi posestvi, skoraj izključno le advokate, kateri to svojo službo zlorabljujejo v politične in zabavne namene.

3. Zahtevamo strožje postopanje vlade v begunščem taborišču v Strnišču. Tam je veliko mladih ljudi od 14. leta naprej, kateri nočijo popolnoma nič delati, ali pa v barakah dela ne morejo najti, ter pojavljujejo cele dneve med barakami ali pa se bavijo z nepotrebni rečmi. Vse te ljudi moškega in ženskega spola je treba prisiljenim potom spraviti do kakog dela, da si bodo sami služili kruh in obliko.

Sv. Marjeta nižje Ptuja. Shod Slovenske Kmečke Zvezde dne 28. septembra je prav dobro uspel. Predsedoval je župan Rojko. Pazljivo so poslušali zborovalci zanimiva izvajanja poslancev Brenčiča, ki je obravnaval predvsem razna gospodarska vprašanja. Sv. Marjeta je v taboru Kmečke Zvezde.

Zibika. G. nadrev. Pušenjak je 28. septembra 1919 občinstvu razložil političen polož

niji. Izbrali smo župana Smole v odbor Kmečke Zveze za Žibiko. Soglasno so bile sprejete resolucije.

Gospodarske novice.

Proti kričnemu odmeri dohodninskega davka je nastopil poslanec Jugoslovenskega kluba Anton Sušnik. Opozoril je ministra finančne na to, kako težko je plačevati osebnodohodninski davek posebno kmetom na Slovenskem, ki morajo poleg osebnodohodninskega davka še plačevati občinske in deželne doklade (dasi ne obstaja nobena dežela več), zemljški davek, rentni davek in hišnonajemninski davek. Pritožil se je zoper večkrat nepravilno, brezobzirno in celo pristransko postopanje davčnih oblasti pri odmeri osebnodohodninskega davka ravno nasproti kmetom in bajtarjem. Zahteval je, naj se obdačenje začne šele pri 10 tisoč K čistega dohodka; naj finančni minister takoj izda posebno naredbo o osebnih dohodnini, ki bo uvaževala sedanje gospodarske in živiljenjske razmere; naj ukrene, da davčne oblasti ne bodo več tako brezobzirno postopale nasproti kmetom in naj se nemudoma izenačijo davki za celo državo.

Krivic! Vinski davek, ki ga je sklenil svojčas nemški štajerski deželni odbor proti glasu dr. Verstovšeka, so sedaj naprili tudi našim vinogradnikom na Slov. Stajerskem. Na Kranjskem in po drugih jugoslovenskih krajih tega davka nimajo. Kranjska je imela pred vojno vpeljan davek na vrednostni prirastek. Ta davek pa so sedaj prenesli tudi na razne slovenskoštajerskega prebivalstva. Ce je kdo leta 1919 kupil posestvo za 20.000 K, a ga je n. pr. letos prodal za 60.000 K, mora plačati več tisoč kron davka na prirastek. To je dvojna mera, ki je popolnoma krivčna. Kmečka Zveza je v seji izvršilnega odbora dne 30. septembra proti takemu postopanju sklenila odločen protest. Zahtevamo takojšnje sklicanje deželnega zbora za Slovenijo, da se te krivice popravijo.

Občni zbor Slovenske Kmetijske Družbe bo začetkom meseca novembra v Ljubljani. Podružnice, ki še niso volile delegatov, naj skličejo do 20. oktobra svoje občne zbole.

Primerna prepoved. Kotarska oblast v Siseku je prepovedala pobiranje koruze in trgovcev grozdja pred 15. oktobrom. Koruza in grozdje morata dobro dôzoreti.

Nove smeri v vinoreji. Vinarski ravnatelj g. Puklavec v Mariboru je gapisal v listu „Jugoslovenski vinogradar i vočar“ izborni članek pod gornjim naslovom. V spisu pravi naš domači strokovnjak, da bo treba našim vinogradnikom v bodoči gledati, kako bodo pridelali čimveč finih vin. Za Slovenske gorice priporoča sadenje modrega burgundca. V Ljutomeru, Ormožu, Radgoni, St. Lenartu, Ptiju in Mariboru mora nastati jugoslovanska šampanjska industrija. Slaba vina v bodoči ne bodo našla odjemalcev. Članek, ki je res zanimiv, bomo ob priliki prinesli v „Gospodarju“ v obširnem izvlečku.

Cehoslovaška potrebuje mnogo vina. Slovenska Kmečka Zveza se je te dni obrnila do čehoslovaške vlade in trgovsko-obrtnih zbornic s prošnjo, naj pridejo Ceho-Slovaki kupovati vina v Jugoslavijo. Za naša izborna vina moramo poiskati novih kupev.

Vinske cene. Za letošnji vinski mošt, ki bo v mnogih krajih boljši kot lanski, obljubljajo vinotrezci 5 do 7 kron za liter. Se enkrat priporočamo vinogradnikom, da počakajo s trgovijo vsaj do 15. oktobra.

Sladkor za oslanjanje vinskega mošta in napravo petijeta bo oddajala Slovenska kmetijska družba v Ljubljani svojim članom. Podružnice naj ekspresto naznanijo potrebitine svojih članov. Cena 11–12 K.

Hmelj. Cena hmelju gre vsak teden kvišku. Na hmeljskem trgu v Zatu pličajo hmelj od 1200 do 1350 K 50 kg. Tako visokih cen se hmelj ni dosegel.

Cene za žito. Pšenica, rž, ječmen, koruza, ajda: 1 K 60 v do 2 K, oves 80 v do 1 K, fižol 1 K 40 v do 2 K, proso 1 K do 1 K 40 v 1 kg.

Dobava ovsy v količini 270.000 kg za dobo 5. oktobra do 31. decembra 1919 za garnizijo Maribor, se bude oddala potom ofertalne licitacije. Ofertalna licitacija se vrši dne 6. oktobra 1919 ob 10. uri pri komandi mesta Maribor. Vsi interesi se vabijo, da vložijo svoje pismene oferte zapečatene najpozneje do 4. oktobra t. l. komandi mesta. Vse podrobnosti so razvidno iz razglasa v „Službenih Novinah“, ki izvajajo v Beogradu. Tudi komanda mesta daje potrebne informacije.

Neverjetno! Ceški list „Venkov“ poroča, da dobi Cehoslovaška iz Jugoslavije 15.000 vagonov žita. Moka tega žita bo stala baje samo 1 K 68 v kg. Ali je to mogoče? Kako more liberalno-socijalistična vladava v Beogradu v tujino dajati žito mnogo ceneje nego je v Jugoslaviji. Vse to delajo liberalci in socijalisti brez sodelovanja ljudskih zastopnikov. Zahtevamo volitve, da bomo soodločevali!

Lanene tropine oddaja Slovenska kmet. družba v Ljubljani 100 kg po 170 K.

Soli za zimo. Mariborsko okrajsko glavarstvo je dobilo večjo, količino soli. Trgovci mariborskoga okraja naj takoj naznajo, koliko soli rabijo.

Apneni dušik, izborno umetno gnojilo za ozimno ter travnike, vinograde in hmeljnike oddaja Slovenska kmetijska družba v Ljubljani. V celem vagonu stane 100 kg 150 K, v manjših množinah 160 K.

Razne cene. Cene za skorje se sedaj gibljejo med 40 K za 100 kg, za čreslovino pa med 42 do 44 K za 100 kg od postajne nakladanja. — Cene za razne sveže živalske kože so sedaj, kakor sledi: Konjske kože komad 50–68 K, goveje kože (vsakovrstne)

15–14 K za 1 kg, teleče kože 15–16 K za 1 kg; za suhe kože in ovčje kože 12–16 K za komad, za kože jagnjet 6–8 K komad. — Cene za raznovrstna žita so v Jugoslaviji nekako sledče: Pšenica 100 kg 210–260 K, rž 200–220 K, ječmen 200–220 K, koruza 200–220 K, oves 200–220 K, ajda 160–170 K in fižol 220–260 K za 100 kg.

Tedenske novice

Poroča. V Št. Ilju v Slov. gor. se bo dne 5. t. m. poročil trgovec brat tamošnjega g. župnika, g. Josip Bračko z g. Dorico Plevnik, trgovko v St. Ilju. Bilo srečno!

30letnica. Leta 1889 so slediči gg. učiteljiščni po končanih študijah svojo službo nastopili: M. Cizel (t. kazniliški uradnik v Mariboru), Jos. Ceh (nadučitelj, Št. Jernej pri Ločah), Fr. Iglar (učitelj v Ribnici na Pohorju), Josip Krajnc (učitelj, Smarino na Paki), Tomaž Kurbus (nadučitelj v Slinici pri Celju), Jakob Pukmeister (nadučitelj, Sv. Jedert nad Laškim), Josip Terčak (nadučitelj Ksaverij v Sav dolini), Oton Vobič (umrl leta 1908 kot učitelj v Studencih), Franjo Zacherl (učitelj v Ljutomeru) in še sedem nemških tovarišev. Pred petimi leti so omenjeni slovenski gospodje nameravali obhajati 25letnico svojega vzgojnega delovanja, a izbruh svetovne vojne je to nakano preprečil. Toliko rajši so se odzvali klicu g. Cizela kot sklicatelja na svojo 30letnico, katero so obhajali dne 21. septembra t. l. v Mariboru v gostilni „Maribor“ v krogu mnogoštevilnih priateljev in med temi tudi g. Schreiner, učiteljiščnega ravnatelja. Spominjali so se svojih nekdajnih prijetnih dñi, ponovili so staro prijateljstvo, ko se nekateri že mnogo let niso več videli. Spominjali so se svojih gg. profesorjev (dva še živeča, ki pa se vabilu nista mogla odzvati, drugi so že pokojni), svojega umrlega tovariša Vobiča in drugih priateljev v svojih govorih (g. Cizel, Schreiner, Ceh, Kurbus, Pučelik, prof. Pirnat iz Ptua, Čuš itd.). Zahvalili so se pa tudi pevcem, mariborskim Vandrkom, ki so pomagali po svojih pesmih, g. nadučitelju Neratu, ki je ob spremjevanju gdē učiteljice Jurkovič proizvodil več lepih komadov na gosle in so s tem pripomogli, da je shod splošno zadovoljil vse navzoče. — V pondeljek, zjutraj, so se gg. tovariši-učitelji udeležili sv. maše za svoje umrle profesorje in tovariša, nato pa so se poklonili g. ravnatelju Schreinerju, ki jim je razkazal sedanje moderno učiteljišče, katero se pred 30 leti ni stalo. — Popoldne so se gg. jubilantje zopet razkropili na razne strani, obžaluoči, da je slavje tako hitro minilo, a vendar veseli, da so se zopet sezeli s svojimi starimi kolegi in priatelji. Manjkal je samo g. Iglar.

Avtomobilna zveza Maribor-St. Lenart. Okrajnemu zastopu v St. Lenartu v Slov. gor. se je posrečilo dobiti na razpolago velik osebni samodrž in dokaj bencina, tako da začne že jutri, sredo, dne 1. oktobra prevažati osebe in pošto. Iz Maribora se vozí avto točno ob 12. uri (opoldne) z glavnega kolodvora. V Maribor se vrne zjutraj ob 8. uri. Ko bo vse dobro urejeno, bo vozil samodrž menda do Radonega. Namerava se tudi avtomobilna zveza Maribor-Gornja Sv. Kungota-Sv. Jurij ob Pesnici. — Opozorjam, da si mora vsakdo, ki se hoče voziti z avtomobilom v St. Lenart in nazaj, že naprej zasigurati prostor.

Za dijaško kuhinjo v Mariboru se je na gostiji Pernat-Pečoler v Pamečali nabralo 317 K. — Hvala lepa!

Velik dekliški in ženski shod bo 12. oktobra pri Veliki Nedeli za dekleta in žene velikonedeljske dekanije. Ob 10. uri pozno sv. opravilo (pridiguje M. Krajnc), potem shod pred cerkvijo, popoldne večernice s cerkvenim govorom. Dekleta in žene velikonedeljske dekanije in sosedje! Udeležite se tega shoda v obilnem številu!

Velik dekliški in ženski shod bo prihodnjo nedeljo, 5. oktobra pri Sv. Miklavžu pri Ormožu za dekleta in žene velikonedeljske dekanije. Ob 10. uri pozno sv. opravilo (pridiguje g. kapelan Vesentjak), potem shod pred cerkvijo, popoldne večernice s cerkvenim govorom (govori M. Krajnc). Dekleta in žene velikonedeljske dekanije in sosedje! Pridite v velikem številu!

V nedeljo, dne 28. sept., je zboroval Narodni tabor v Ločah na Koroškem. Ljudski tabor se je pričel s sv. mašo na prostem. Po službi božji je otvoril tabor v imenu Narodnega sveta domači g. župnik Ogris. Predsedoval je zborovanju domačin g. župnik Jurij Trunk. Po pozdravu na vse udeležence je govoril g. poverjenik dr. V. Ravnhar, ki je navduševal na boj za konečno osvoboditev Koroške. G. poslanec Grafenauer je opisoval narodne razmere na Koroškem. Dr. Božič je povdarijal svetost in pomen narodnih taborov. G. Brandner je govoril v imenu neosvojenih bratov iz belaške okolice. Govorila sta tudi načelnik Orlovske Zveze brat Krivec in v imenu Sokolske Zveze brat Kajzelj. Med zborovanjem je priplul nad glave zborovalcev v aeroplantu general R. Maister, ki je pozdravil zborovalce. Kot zastopnik narodnih bojevnikov za Koroško je govoril poročnik Ude. Na taboru so nastopili v javni telovadbi Orli in Orlice, Sokoli in Sokolice. Zborovanju je sledila in ga zaključila narodna veselica. Tabor v Ločah na Koroškem je bil nad vse dobro obiskan in brzjavno so ga pozdravili: general Smiljanč, predsednik deželne vlade dr. Brejc in poverjenik za kmetijstvo prost Kalan. Z navdušenjem je bilo tudi sprejetih več za Koroško pomena vrednih resolucij.

Zupanom ptujskega okraja. Zadnji čas se do pošilja redno vsem županstvom „Ptujski list“, zlasti od kar prinaša razne objave okrajnega zastopa. Opozorjam, zato vse župane, da „Ptujski list“ ni nikakšen uradni list okrajnega zastopa in da so vse takšne objave le delo njegovega tajnika, g. Sagadina, ki hoče s takimi objavami in inserati svoji JDS pomoči do večje veljave v ptujskem okraju. „Ptujski list“ je glasilo ptujskih liberalcev; zato ga naj vsak župan brez pogojno vrne in ne plača; gospoda komisarja Brenčiča pa pozivljam, da prepreči nadaljnje inseriranje g. Sagadina v „Ptujskem listu“, ker ga ne beremo vse in ga tudi ne maramo brati. Naš kmetski list je in ostane „Slov. Gospodar“.

S potovanju. „Kdor je v napotje doma, naj se na rajšo poda.“ Ta verz sem stuhal, ko sem jo zadnji teden udaril proti Sv. Lenartu. Po čudovito ravni in kratkočasni poti, speljani med romantičnimi jezeri, v katerih so plavale prekrasne štirinožne ribice, sem jo primahal v kraljestvo fümfarjev. Ze od daleč me je pozdravljala slovenska končnica — jee. ‚Aha, sem si mislil, najbrž kaka trgovina za jajce. Stopam hitreje; kar zagledam še u — torej ujce. Ali ujce ali ojce, kdo mi razloži uganko? Ko pa dospem na glavni trg, zagledam ves prevzet: „Za . . . sobe za tuje.“ Domačini baje kar verjeti ne morejo slovenske mu napisu, zato še vedno nemško pukštabirajo: Zobe ca tuje. Po Za . . . receptu bi se naj še prelevil — vsaj imensko — Slawitsch in drugi. Toda naenkrat ne gre; bila bi preveč težka ločitev od blažene tajč-pohrustače in g. dr. Goršek bi ne vedel, kam naj gre s svojo stražo proslavljati kraljevega rojstnega dne, ker bi bilo vse polno navdušenih Jugoslovanov. Vobeč je St. Lenart snažen trg, nagladko potlakan in ozaljšan s prekrasnimi nasadi ob stenah in plotovih. Goršekov avtomobil bo gotovo to lepoto še povišal. — Popotnik.

Zvišanje zamenjalnine za poštno vrednotnice. Z veljavnostjo od 1. oktobra 1919 je morala poštna uprava zaradi visokih nabavnih cen za poštno vrednotnice zvišati zamenjalno pristojbino za poštno vrednotnico od 1 na 6 v.

Prva slovenska tovarna za izdelovanje usnja v Mariboru je ona g. Franca Krošelj v Kamnici pri Mariboru. Odločno katoliško in narodno-zavednega tovarnarja priporočamo!

Izgubila se je dne 13. septembra t. l. Alojzija Pešl, 25 let staro dekle, na pol mutasto, ne prav pri pameti, s kratkimi lasmi, doma iz Vukovskega Vrha, Jarenina. Kdo kaj ve o njej, se prosi, da naznani na občino.

Kdo ve, kam spada kraj (Hont-komit) Eggeh-Szalatyna severozahodno od Budimpešte in kako se zove po slovaški; naj blagohotno sporoči „Slovenskemu Gospodarju.“

Glavna trafika v Ptujski gori št. 6 se stem razpisuje v oddajo po javnem natečaju. V enoletnem času se je za to trafiko dobavilo tobačnega materijala za 20.750 K 50 v, od česar je znašal trafikantski dobiček 2075 K 05 v. Invalidi izza zadnje vojske, potem vdove in sirote v tej vojski padlih ali umrlih vojakov (častništva in moštva), imajo ob gotovih pogojih prednost pred vsemi prisilci. Takim prisilcem se bo podelila prodaja brez ozira na ponudbe ostalih ponudnikov proti povratnemu dobičku v letnem znesku 100 K, ki ga bo plačevati iz trafikantskega dobička. Jamščina znaša 200 K. Ponudbe je predložiti najkasneje do 23. oktobra 1919, 10 ure. Vsi drugi podatki so razvidni iz natečajnega razгласa, ki ostane nabit do dne 23. oktobra 1919 na uradni deski pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru in pri občinskem uradu v Ptujski gori.

Za dva milijona bankovcev zaplenjenih. Dne 25. septembra so v Špilju petim strankam, došlim iz Nemške Avstrije, zaplenili dva milijona novo tiskanih bankovcev po 1000 K poleg nove stampilje, s katero so žigosali ta denar.

Tabor v Dobrli vasi.

Svečanost tabora v Dobrli vasi dne 28. sept. so v posebni meri povzdignili naši Orli in Orlice. Posebni vlek, ki je vozil naše telovadce iz Ljubljane, je obstal v Mariboru. Tukaj je izstopilo 350 Orlov in 200 Orlic, ki so korakali ob trobentjanu lastnih trobentjan in udarcih godbe po mariborskih ulicah iz glavnega kolodvora na koroškega. Med vožnjo na Koroško so bili naši telovadci na vseh postajah burno navdušeno sprejeti. V nedeljo zjutraj se je udeležil Orel slovenske službe božje v Dobrli vasi, katero je služil generalni vikar slovenske Koroške Matija Randl. Sv. maše se je udeležil tudi general Maister, poverjenik dr. Verstovšek, kapetan Dolar, pri službi božji je pa svirala vojaška godba. Po sv. maši se je pričel tabor na dvorišču benediktinskega samostana. Zborovanja se je udeležil tudi koroški Orel, ki je bil sprejet s posebno navdušenostjo. Tabor je otvoril nad vse burno veselo pozdravljen general Maister, ki je navduševal udeležence v imenu Narodnega sveta za osvojenje Koroške. V

rec-Orel Godina. Tem govorom je sledila telovadba naših Orlov in Orlic. Tabor v Dobrli vasi je obkroževal med zborovanjem naš aeroplana, iz katerega je delil general Maister budilne liske Korošcem in Korošcam. Ob sklepu tabora so pozdravljali udeležence: prvoribitelji za Koroško Smodej, ki je prinesel iz Beograda zborovalcem pozdrave dr. Korošca. Govorili so še razni govorniki, med zadnjimi je zaključil tabor župnik Poljanec, ki se je zahvalil Orlom, da so navdušili s svojim nastopom koroško mladino. Po taboru se je vršila med sviranjem vojaške godbe veselica. Prvi orlovske tabor na Koroškem bo ostal za Korošce nekaj nezabnega.

Vestnik S. K. S. Z.

Krčevine pri Mariboru. V nedeljo, dne 5. oktobra, popoldne ob 1/2. uri se vrši v krčevinski šoli zborovanje Jugoslovanske Strokovne Zveze. Delavci in viničarji iz Krčevin in Lajteršberga, kakor tudi vsi drugi, ki se zanimajo za to organizacijo, v nedeljo na svidenje!

Puščava. Tukaj se je v nedeljo, dne 28. 9. po sv. maši vršil shod za delavstvo, ki je bil za takojšnje razmere dobro obiskan. Tajnik mariborskega okrožja JSZ je obrazložil navzočim važnost organizacije ter namen in cilje Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ustanovila se je nova skupina, h kateri je takoj pristopilo večje število delavstva iz Puščave in St. Lovrenca in kakor je upati, bo tudi tukaj z ustanovitvijo nove skupine Jugoslovanske Strok. Zveze se pričelo med delavstvom novo življenje in združilo vse pošteno misleče delavstvo pod zastavo Jugoslov. Strokovne Zveze.

Dopisi.

Orešova vas pri Mariboru. Dne 28. septembra se je vršil pri nas zelo dobro obiskan shod. Zbrali so se najuglednejši posetniki iz cele slivniške župnije. Shod je spremeno vodil g. M. Kmetec, ki je tudi govoril o važnosti Kmečke Zveze ter podučno razlagal o kužni bolezni slinovki in o organizaciji Kmečke Zveze ter priporočal mnogo dobrih načetov, posebno o živinoreji in o izboljšanju pasme. G. Franc Pišek je pa odgovarjal na različna vprašanja. Sklenilo se je ustanoviti bikorejsko zadrugo, napraviti domačo mlekarino in sploh izboljšati kmetijstvo. Posetniki so prosili načelnika Kmetijske Zadruge, da jim oskrbi za seme črno ajdo. Nato je sledila volitev krajevnega odbora. Izvoljeni so bili: predsednik Franc Pišek, državni poslanec; podpredsednik Franec Marčič; tajnik M. Kmetec; blagajnik I. Kolman. Po obširni debati sklenile so se sledeče resolucije: 1. Odločno protestiramo proti vsaki novi stranki, v katero nimamo nobenega zaupnika in ki ima namen, nas razcepiti in brezversto širiti ter nasprotnikom pomagati do mandatov. 2. Mi popolnoma zaupamo Jugoslovanskemu klubu. 3. Deželna vlada naj nemudoma odredi, da se električna moč izpelje tudi za naše kmete.

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Dne 28. septembra se je za domačo župnijo in bližjo okolico ustanovila potrebna podružnica Kmetijske družbe. G. inž. Taučar nam je v enournem govoru pojasnil pomen in namen Kmetijske družbe. Za načelnika je bil izvoljen Jakob Čuček, župan in kmet v Trnovski vasi. Zdaj pa le skupaj vsi, ki ste enih misli, da z združenimi močmi izboljšamo svoj bedni položaj!

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Veselica izobraževalnega društva dne 21. septembra se je obnesla zelo dobro. Igralci in pevci so rešili svojo nalogu prav lepo. Hvala jim za ves trud! Hvala tudi govorniku g. župniku Gomilšku. Vsestransko priznanje gre še mlađi jugoslovanski godbi iz Maribora. Vse je bilo lepo, samo občinstvo naj prihodnji med igro ali govorom manj govor! Hudo nalivje po končani predstavi je sicer nagajalo precej, pa prineslo je tudi marsikaj smešnega — samo, da tega ne obesimo na veliki zvon!

Sv. Andraž v Slov. gor. Ne vem, kje smo, na Turškem ali Hrvatskem ali še na Slovenskem. Ko se je vrnili naš poštar, g. Zorko, se je potegoval takoj za poštarsko mesto, in ga je tudi dobil; g. Postrak, ki je v vojnem času vzorno in skrbno opravljal poštno službo, si je moral iskati drugod kruha in mesta. Mislimo smo, da bo ostal vzorni red na pošti; a zelo smo se zmotili; g. Zorko skrbi pač za svojo trgovino, z njegovim neredom na pošti pa ne moremo biti zadovoljni. Gospod Zorko se je potem potegoval še za vozno pošto; obrnil se je na vse tukajšnje vplivnejše osebe, da naj podpirajo njegovo prošnjo, obljubljal je nebesa na zemlji — in zdaj ko je dobil vozno pošto v svoje roke, kako izpolnjuje svojo obljubo? Ko je imela gospa Rola vozno pošto, je vozila pošta redno vsak drugi dan, in to je bilo takrat, ko ni bilo ne konj, ne ovsa, ne sena, v vojnem času. Gospod Zorko pa si je z vojnega ozemlja pripeljal domu dva vojaška konja, gotovo nista bila predraga, pošta pa vozi časih vsak tretji dan, časih dva dni zaporedoma, kakor pač zahteva trgovina, tako da nikdar ne veš, kateri dan bo šla pošta. Gospod Zorko, za takšen red zahvaljujemo se vam prav lepo! Ce ne bo boljše, bomo prosili, da zopet gospa Rola prevzame pošto. Takrat si se še mogel s pošto peljati na Ptuj, da ti ni bilo treba iskati voznikov, zdaj pa še pisem ne dobis redno, kaj še časnike, posebno dnevnike! In vse to

nam je prinesel naš ljubi gospod Zorko. Jugoslavija, vzami metlo in napravi red!

Ljutomer. Pri nas se je dne 29. septembra poročila tržanova hči, mnogoletna cerkvena pevka in vodnica Slovenskega pevskega društva v Ljutomeru gdč. Filomena Cimermanova s štabnim narednikom g. Vincencem Pukšičem od 45. pp. Novoporočenega obilò sreče!

Velika Nedelja. Tukajšnji občinski očetje preteklega Ornikovega časa sedaj demokratskega duha bore malo, skrbe za dobrobit svojih občanov in povzdigo tega krasnega kraja. Postavili so občinsko tehnico, s katero še do danes ne more stehati živine tukajšnjih Mihovčanov. Našo postajališče se baje namešča opustiti in to vsled demokratskega duha nekaterih Ormožanov. Takemu početju se mora celo obširna okolica upreti z vso silo. Zdaj ko se bo moralo vsled nastalih razmer zidati progo Ljutomer—Ormož, se mora iz tehničnih vzrokov itak postajališče Velika Nedelja spremeniti v postajo, oziroma ogibališče (ogibalno postajo). Mnogo odličnih mož občin Tergovišče, Cvetkovci, Samušani, Oslošovci, Sodinci, Vičanci, Bratonečice, Otok, velik del župnije Sv. Tomaž celo del hrvatskih Križovljani se zavzema iz gospodarskega razloga za zgradbo tukajšnje postaje. Ce se proda kakšne svinje, govedo, seno, krompir in vino se mora dve uri daleč čez dva strma hriba voziti na postajo Ormož. Umni gospodar pa mora računati s potrato časa in pa z naravnimi ovirami, če mora za vsako malenkost, ki jo proda v Ormož. Na postajališču je tak nered, da še do danes po 68 letih, kar menijo obstaja, ni stranišča, ne dobrega stanovanja za uradnika. Nobena oblast še dosedaj ni odpomogla tem nepravilnostim, pač pa, če proda kmet kaj za en vinar dražje mu stoje kajhe v zakup. Torej se naprosojo: naša narodna vlada in okrajno glavarstvo, da se zavzemata za našo postajališče, da se uredi časovnim potrebam primerno. Tudi župani omenjenih občin naj store svojo dolžnost in v doglednem času, ko pridejo velikodeljski Amerikanci domov, da vidijo napredek in demokracijo Velikodeljanov in njih okolice.

Ziče pri Ločah. Tukaj je dne 27. septembra v visoki starosti 83 let umrl občinsko zborovanje in priljubljeni kmet, mlinar in mnogočaslužni dolgoletni župan Jurij Gosak. Blagemu možu svetila večna luč!

Sv. Rupert nad Laškim. Tukaj se vrši pred 1. nedeljo meseca oktobra, in sicer dne 3., 4. in 5. oktobra, tridnevna pod vodstvom kapucinov iz Celja. Udeležili bi se je naj posebno mladeniči in možje, ki so bili med vojsko pri vojakih. Obenem je dne 4. oktobra za to faro molitveni dan vedenega češčenja.

Dramlje. Pozabljeni glave, mi Drameljčani! — Med vojno je po več sto kron izjemal iz naših žensk za dostavljanje podpor, mesec za mesecem! Denarja za ruske vjetnike sploh ni bilo dobiti iz njegovih rok. Za 80 cm štruksa za otročje hlačke je vzel po 100 K! Na takega iztiskača se naj zdaj zanašamo, da bo v občino poklical zastopnika za kmeta res odkritočeno vnete kmetske stranke? Ali smo na glavo padli? — Pred vojno nas je tiščal v liberalno advokatsko Nar. stranko. Zdaj nas vleče od nje v Samostojno, ki se trdrovratno brani ustreno na shodih in pismeno v „Kmetijskem listu“ zvezze z liberalnimi advokati, kot nekdo križa. Priprosta pamet nam pravi, da mora kaka goljufija za tem tičati, poprej ali zdaj ali pa obakrat. V jeseni nas je navduševal v Ft. Juriju in tukaj doma za Jugoslavijo, zdaj nas tlači v Samostojno, ki sprejema v svojo sredino smrtno sovražnike Jugoslavije, t. j. Stajerčance. Drugi zgled: Pred par meseci je sprejel odborništvo Kmečke Zveze, a od angeljske nedelje sem gori za Samostojno, ki ne more videti Kmetske Zveze. Torej mu ni za dobro gospodarstvo, narodnost in vero. Luna spremeniljiva. Nič možatega. Ali bo treba ž njim neki enkrat tako po domače govoriti, kakor so obračunali na kvaterno nedeljo z Mermoljem župljani v St. Ilju in z Drotčenkom na Dobju.

Dobova pri Brežicah. Pri nas v Ločah je umrla dne 27. sept. 70 let stara kmetica Marija Deržič, vdova po pokojnem možu, cerkvenemu ključarju Janezu Deržiču. Dičile so jo krščanske čednosti: pobožnost, delavnost, usmiljenje do ubogih in ponesrečenih. V svojo gostoljubno hišo je z veselimi obrazom sprejemala popotnike in reveže. Bila je tudi velika dobrotnica farni cerkvi, kateri je pred leti razen drugih dragocenih reči naročila lep baldahin. K grobu so jo dne 9. sept. spremljali mnogočestilni župljani z gorečo željo in prošnjo: Bog podeli dobrni Deržički večno plačilo v nebesih!

Sv. Peter pod Sv. gorami. Umrila je Neža Dekorti po kraški bolezni dne 26. septembra. Bila je vrla kristjanka in naročnica več let „Slov. Gospodarja.“ N. v. m. p.!

Razgled po svetu.

Desetdnevna bitka pri Kralczewskem ob Dvini med Poljaki in boljševiki je končana s popolno poljsko zmago.

Amerikanci so pokupili vso bolgarsko žetev tobaka iz let 1919, 1920 in 1921, zagotovili so si kupčiško pravico za kup vsega bolgarskega tobaka za dobo 50 let.

Davki danes in nekdaj. Res je sicer, da je danes že takoreč obdačeno vse, toda za časa pruskega kralja Friderika I. so imeli v Nemčiji davke, katerih danes skoraj ne poznamo. Tako n. pr. je moral plačati vsak 1 dolar davka, kdor je hotel nositi na svoji obleki kaj zlatega ali srebrnega. Da je smel

kdo lasuljo nositi, je moral plačati na leto 3 dolarje davka. Kdor se je vozil v kočiji, je moral za uporabo dragega tlaka plačati letno tri dolarje. Ce si hotel piti kavo, čaj ali čokolado, si moral imeti posebno dovoljenje, za katero si plačal letno dva dolarja. Obdacene so bili opanke, nogavice, čevlji in klobuki. Vsaka moška oseba od 17. leta naprej je moral plačevati osebni davek od pol dolarja do 4000 dolarjev, katerega je moral plačevati kralj za svojo glavo.

Blago je v Italiji, če se pomisli, da velja pri nas 1 L skor 5 K, sorazmerno dražje, nego pri nas v Jugoslaviji. Kljub temu pa ljudje, ki so trpeli med vojno pomanjkanje, sedaj, ko jim je odprtvo svetovno tržišče, kakor blazni kupujejo vse, kar dobre, če potrebujejo ali ne. In ker prihaja blago iz Italije, gre tudi težko prišedeni denar naših ljudi v Italijo. Iz Italije ne prihaja v zasedeno ozemlje razun uradniških plačnikov denar, radi česar bo denar v zasedenem ozemlju kmalu izginil in ljudje bodo prisiljeni delati znova dolgoeve. To potrjuje tudi dejstvo, da posojilnice in hranilnice na Primorskem brez daljših napovedi sploh ne morejo izvrševati nikakih izplačil. Tako bodo Lahi v kratkem tudi financijsko uničili naše zasujnjeno ljudstvo.

Poštna zveza z zasedenim ozemljem. Dasiravno je preteklo po sklenitvi premirja že skoro leto dni, vendar se pošne razmere med našo državo ter zasedenim ozemljem še dc danes niso izboljšale. Pisma čez Svico ter Milan, če pridejo sploh odresatu v roke, rabijo za to pot najmanj par mesecev, ona pa, ki nimajo zaznanka: „Via Milano. Posta estera“, pridejo od sto slučajev morda komaj v enem na cilj. To velja pa le za pisma iz Jugoslavije, kajti ona odposlana iz Nemške Avstrije, Cehoslovaške, Pojske itd. dohajajo navadno hitro in sigurno. Naši begunci in ljudje, ki se nahajajo v Jugoslaviji, so tako popolnoma odrezani od svojih dragih v domovini, tako da tam dolj ali pa tu lahko vsi pomrijejo, ne da bi zato tam ali tu sorodniki kaj izvedeli. Ker je zaprtje pošte v navadi le med vojujočimi državami, in ker m. vsaj da bi vedeli, z Italijo nismo v vojnem stanju, pozivljamo merodajne faktorje, da končno vendar enkrat odpomorejo tem neznotrim razmeram.

Prehod po Italijah zasedene demarkacijske čerte je silno težaven; včasih je treba čakati na to zadevno dovoljenje celih šest tednov ali pa morda še več. Na meji pregledajo človeka do kože ter mu zaplenijo vse pisane in tiskane papirje in knjige; včasih celo dokumente, kakor n. pr. domovnico, krstni list, šolska spričevala itd., kar ima za potnike in izseljence lahko najneprijetnejše posledice.

Zide izgnali na Francoskem. Francoska vlada je poljske židovske begunce izgnala iz Francoske.

Književnost.

Anton Melik. Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prvi del. Izdana v zbirki Pota in cilji Tiskovna zadruga v Ljubljani 1919, tiskal Maks Hrovatin. Cena K 10, po pošti 80 v več. Tiskovna zadruga je začela izdajati zbirko poljubno znanstvenih spisov Pota in cilji. Prvi zvezek je pravkar izšel v jako elegantni in prikljivji obliki ter podaja Melikovo Zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V njej nam pišatelj riše precej natančno vso našo zgodovino od najstarejših časov pa do konca srednjega veka. Knjigato je pripravljeno vsakomur, ki se zanima za našo preteklost. O srbski in hrvatski zgodovini ne podaja nobeno slovensko delo toliko kot Melikovo. Drugi del knjige, v katerem bo opisana naša zgodovina od srednjega veka pa do današnjih dni, izide okoli novega leta.

Prireditve.

V nedeljo, dne 5. oktobra:

Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Prevaljah priredi Krekovo slavnost. Ob 10. urji pridiga in sv. maša za rajnega dr. Kreka. Popoldne ob 4. uri bo pri Ahacu večja prireditve, pri kateri bodo nastopili zopet naši igralci in igralke, tamburaši in pevci. Pridite v obilnem številu! — Izobraževalno društvo pri S. Janžu na Dravskem polju priredi popoldne po večernicah v Šoli poučni shod s petjem, deklamacijami in poučnimi govorji. Stariši, fantje in dekleta, naj se udeležijo v prav obilnem številu: — Bralno društvo na Ptujski gorici priredi dne 5. oktobra popoldne po večernicah gledališko predstavo „Svojeglavna Minka.“ Cisti dobiček je namenjen za društveno knjižnico. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

V nedeljo, dne 12. oktobra:

Veliki ljudski tabor v Labudu se vrši v nedeljo, dne 12. oktobra, ne pa, kakor se je to prvič pridalo, v nedeljo, dne 5. oktobra. Začetek tabora ob 9. uri dopoldne. Korošci, pridite vsi na to veliko narodno manifestacijo! Vsa društva po širni Sloveniji naj bodo zastopana. Pokažimo, da želje Korošcev naše želje, da čutimo ž njimi. Vsi dne 12. oktobra v Labud! — Dne 12. oktobra se vrši pri Veliki Niedeli velik dekliški in ženski tabor. Spored: ob pol 10. uri dopoldne pridiga za Marijine družbe in slovensa sv. maša. Po maši zborovanje zunaj cerkve. Popoldne po večernicah priredi domača društva igro s petjem in godbo.

Mala naznanila.

Uzajama, v najem, event. tudi v prodajo se išče. Ali pa hiša ob vodi ležeča, pripravna za usnjarno se kupi. Ponudbe naj se pošljejo na Jernje Brišnik, usnjarn na Vranskem. 409

Fant, 8 let star se odda za svojega rejenca. Vprašati je pri g. Pavlini Anton, Koroška cesta 26, Maribor. 392

Zelim vzeti gostilno na račun s potrebnimi prostori in če je mogoče, nekaj zemlje za zelenjavjo. Zena dobra kuharica. Jaz sam sem zelo sposoben za gostilno. Gostilna bi se naj nahajala v okolici Maribora. Ptuja, Radgona ali Ljutomerja v mestu ali na deželi. Nastop vsak čas ali z novim letom 1920. Naslov v upravnosti lista. 407

Otvoritev gostilne!

Naznanjam cenjenim gostom, da začenem zopet staro znano gostilno König na Vranskem. Postregel bom vsak čas z gorkimi in mrzlimi jedili kakor tudi s pristnim starim in novim vinom, pivo itd. po zmernih cenah. — Za obilen obisk se priporočam. 361 Josip König.

MAJER S 4—6 delavskimi močmi se sprejme pri g. Ogrizek, Sturberg-Pesnica. 340

Poslovodja

se sprejme kot vodja neke takojšnje podružnice, trgovske izobrazbeni, če mogoče z kavcijo, več knjigovodstva. Ponudbe s sprizdevali na upravo lista pod „F. J. G. 422“.

Slavnemu občinstvu naznanjava, da sva prevzela gostilno

Narodni dom
v Celju.

Skrbela bodeva za dobro in točno postrežbo ter se priporočava za mnogobrojen obisk.

Ivan in Ana Černe
413 z Gorškega.

Viničarja išče Gregor Železnik, Gradišče (Schlossberg) pošta Lutčane. 424

Jamske krajnike kupuje po najvišji ceni, enako deske v debelosti 20 in 40 mm Lesna eksportna trgovina E. M. Manc, Sv. Pavel pri Celju. 420

Učeneca poštenskih starišev s potrebljeno šolsko izobrazbo zmožnega slovenskega in nemškega jezika sprejme takoj. Vid Mory, trgovec v Piberku. 406

Kobilja 2 in pol leta starja beloruma, ima črne grive in črni rep, če ne podkovana, ima znake od garjic, je bila v noči 11. t. m. Simonu Prahu na Ranci pri Mariboru iz pašnika ukradena, vredna je 9000 K. Kdor jo izve dobri 1000 K nagrade. 420

Trgovski učenec se sprejme v trgovini Ivana Löschninga v Šmarju pri Jelšah. 402

Priložnostni nakup! 8 pare dvojnih vrat za sobo 245 cm visokost, 78 širokost, 2 vrat iz jekla 280 cm vis. 65 široka, 1 lesena omrežna vrata za šuplo 270 cm vis. 130 cm širokost, brez pogreška se proda zelo po ceni. Vpraša se pri gosp. trgovcu Ferdinand Kaufmann, Maribor, Glavni trg št. 2. 438

Mlinska sita (pajtiji) za moko vseh vrat se dobre v trgovini

A. ČADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35, nasproti Tišlerjevi gostilni. 436

KUPI SE HIŠA

z vrtom, primerna za krčmo in obrt v bližini železniške postaje v mariborskem ali ptujskem okraju. Ponudbe na upravnosti pod „A. Z. 1001“. 423

Vsako množino bukovih hrastovih in jevševih drv za kurjavo sveže sekanih in tudi suhih kupi cele vagone in prosi ponudbe za 100 kg franko vagon oddajne postaje takoj Rudolf Dergan, trgovec v Laškem trgu. 428

Dva viničarja s 4—5 delavskimi močmi sprejme dr. Sirk, Limbuš pri Mariboru. 474

ZAHVALA.

G. Josip Ceh, bivši veleposestnik in posestnik v Studencih pri Mariboru, je dal z dovoljenjem okr. glavarstva in č. duhovščine ter občine, dne 15. sept. t. l. svojo blago pokojno ženo Gero Ceh, rojeno Košar, in svojega zeta Petra Kolnika in vso njegovo bližnjo rodbino, na domačem pokopališču iz grobov dvigniti in telesne ostanke v mrvitški grobnični (Zerf) prenesti. Bog mu naj plati, pokojnim pa želimo v miru počivati. 456 Rodbina.

Vinčičar se sprejme. Naslov v upravi. 475

Izbubili se je lovski pes, srednje velikosti, bele barve z rumenimi lisami na glavi. Pri komur se pes nahaja, naj to naznani g. Ludoviku Petriču, šol. voditelju v Konjicah. 464

Učenec, ki ima veselje za izdelovanje gornjih delov čevljev se sprejme s celo oskrbo. Koroška ulica 64, Maribor. Vaclav Vojšek. 461

Kupim posestvo na Štajerskem ali Kranjskem za ceno do 60.000 K. Natančne ponudbe je nasloviti na Pavel Horvat, Velikocev. 449

Sadno drevje in ciprese se dobijo Jožefova cesta št. 15. Maribor. 444

Grozje na brajdi na prodaj. Studenci, Šolska ulica 9. 447

Tražim mjesto gozdarice kot samostalnog gospodstva ili kod dvi starjih osoba, razumem sve grane gospodarstveni in kuhanja, idem i u provinciju. Agata Premero, vlastelinščina Kaniža, veliko Trgoviste. 454

Na prodaj je velik prašič in 4 lepi oleandri. Meljska cesta 75, Maribor. 446

Pridnega fanta kateri ima veselje do kovaške obrti, sprejme takoj Matej Bregant, kovač v Orehovali, Slivnica pri Mariboru. 451

Viničarja iščem s 3—4 delavskimi močmi, ki se v živinoreji in pojdelenstvu dobro razume. Vpraša se v Pobrežju pri Mariboru, Roščegerjeva ulica št. 17. 450

Deklo, ki zna pripristo kuhati in razume tudi svinjerejo sprejme takoj proti dogovorjeni plači J. Böhm, mlinar v Framu. 453

Gospodje župani!

Mogoče je v kateri vaših občin potreben dober čevljarski mojster, ki naj lepo, trpežno in poseni dela. Eden takci je na razpolago. Najrajši bi odpri svojo delavnice v trgu ali v večji vasi. Naslov pove uprava lista pod št. 459.

Učenec sprejme Jakob Šalamon, kovački mojster, Osek, Sv. Trojica v Slov. gor. 467

Prodajo se lahki vozovi pri Franjo Ferk, Zofijin trg, Maribor. 468

5 letni deček brez starišev se da za svojega, Kos, Evgenova ulica št. 2, Maribor. 473

Prasoi osem tednov stari se prodajo, Mali dol 1, Sv. Jakob v Slov. gor. 468

Laneni firnež prodaja v sodih in vrčih F. Cvetk, Kamnik, Kranjsko. 487

Na prodaj imam veliko novih ekran vrat za denar ali v zameno. Kolarč Jožef, kolarški mojster, Eranc Jožefova cesta 9, Maribor. 471

Službo samostojne gospodinje na deželi, tudi v kaki grajsčini, išče v živinoreji in kuhinji izkušena osoba. Gačnik 26, Jaremina. 465

Gospodarskega pristava, ki razume na vinogradstvo in pojdelenstvo in je v pridiplom SHS išče Ravnateljstvo vlastelinščina Varaždinske toplice (Hrvatska). 463

Bakreni ketli za žganje od 20 do 300 l z ali brez hladilne cevi 1 po 20 K vse vrste bakrenih kotlov prodaja V. Weiss, Zofijin trg 1, Maribor. 445

Uradnik več slovenskega, nemškega, italijanskega jezika, strojepisač ter vseh pisarniških del, išče službe knjigovodje ali korespondenta v denarnem zavodu ali trgovskem podjetju. Cenjene ponudbe z navedbo pogojev na Anton Očok, Smiderjeva ulica 10, Maribor. 448

Vsako množino bukovih hrastovih in jevševih drv za kurjavo sveže sekanih in tudi suhih kupi cele vagone in prosi ponudbe za 100 kg franko vagon oddajne postaje takoj Rudolf Dergan, trgovec v Laškem trgu. 428

Dva viničarja s 4—5 delavskimi močmi sprejme dr. Sirk, Limbuš pri Mariboru. 474

Zavoljo starosti zamenjam dve posestvi eno brez, drugo z poslopji vred za posestvo 3—4 oravov, gozd, vinograd in drugo potrebno, prodam tudi 20 m² sladkega sena. Franc Šket, Mala Rudenca, p. Podčetrtek. 462

Učenca dva trgovska, močna z dobrimi sprtevili in poštenski starišev se takoj sprejmeta pri trgovini NARAT & ZURMAN, Sveti Križ — Rog. Slatina. 440

Govorite povsod slovensko!

Posestvo pri veliki cesti, lepa hiša za trgovino, 20 minut od glavnega trga Maribora, lep vrt nivoja in gozd se proda. Naslov v Pobrežju pri Mariboru, Cesta na Brezje št. 43. 469

Kapim malo posestvo, obstoječe iz hiše, vrta, sadnega vrta, njive ali travnika, skupaj 2—4 orave, na ravnini, blizu kake železniške postaje med Celjem in Maribrom. Stopno 22, p. Makole. Naslov. 470

Omare s predaloi, velika postelj z opremo, 2 otroški postelji iz mehkega lesa, moška kolesa, ure mize, starci čevljiv in oblike na prodaj pri Antoniji Gorjak, Krčevine 193, Maribor. 458

1641—839

Pozor! Glejte!

Kaj se vse tukaj dobri po najnižji ceni:

Emajlirana kuhinjska posoda, sita in rešeta, vsakovrstne košare za potovanje, za cvetlice, za perilo itd., tudi lesena posoda, kakor: kadi za zelje, škaf, banje za perilo, deske za rezance in za meso, sploh kaj se za kuhinjo rabi; dobijo se tudi vsakovrstne mreže iz žice za ograjo, kakor tudi za mlinarje in za zidarje. Košare in vsakovrstna sita se ... tudi v popravilo prevzamejo, samo pri ...

Josip Antloga, Maribor

Zofijin trg št. 1.

Zraven mestne mostne tehnicice.

POSOJILNICA V MARIBORU

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1919/20 ustanove:

1. Dr. Franc Rapočevih devet po 300 K za dijake visokošolce,
2. za obiskovalca Vinarske in sadarske šole v Mariboru ena po 700 K,
3. za obiskovalca Kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. žel. ena po 400 K,
4. za obiskovalca Državne obrtne šole v Ljubljani ena po 600 K.

Pravico do ustanov ad 1. imajo dijaki slovenske narodnosti posebno iz mariborskoga in Šoštanjškega okraja. Prošnjam za te ustanove je treba priložiti krstni list ali domovnico, ubožno spričevalo, spričevalo o izpitih ter indeks. Navesti je treba tudi študijski semester ter ako že dobiva prošnjik od drugod kako podporo.

Pri podelitevi ustanov ad 2—4. se bode oziralo v prvi vrsti na prošnjike iz mariborskoga okraja. Prošnjam za te ustanove je treba priložiti krstni list ali domovnico ter zadnje šolsko spričevalo.

Vse prošnje je vložiti pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom) do 15. vinotoka 1919.

Ravnateljstvo.

Odvetnik dr. Viktor Sušnik

naznanja, da je otvoril svojo pisarno

v Pliberku, Guštanjska cesta št. 7.

Tretjo notarsko pisarno

je otvoril s 15. septembrom 1919!

not. namest. Ivan Ašič
v Mariboru, Marijina ulica št. 10
(poleg sodnije.) 476

Rezan in okrogel les, tramove, drva, oglje

kupuje vsako množino

,,DRAYA“

lesna trgovska in industrijska družba z o. z., Maribor. 202

Oznanila Union-Propagande, Maribor.

Gospodska ulica 25.

1695—438—208

Barva Kemično čisti

vsakovrstno blago.

Pere in svetlolika

ovratnike, zapestnice in srajce.

J. Reich, Maribor

Gospodska ulica št. 38,

Poštna naročila se izvršujejo točno.

Odvetnik

dr. Alojz Visenjak

je otvoril

odvetniško pisarno v Ptaju

v hiši g. dr. Šuheca.

460

Obrtno naznanilo.

Naznam vsem svojim cenj. odjemalcem, da sem svojo mesnico zopet odpril. Za obilen obisk se priporoča

August Kramberger,

č. Krčevini 136, Maribor

Občinska hranilnica

v Mariboru

(prej Gemeinde Sparkasse)

Župnijska ulica št. 2 (Pfarrhofgasse Nr. 2)

◆ ◆ v lastni hiši ◆ ◆

Stanje hranilnih vlog K 42.442.640.26 Rezervni fondi . . . K 2,749.997.67

Shramba za papilske hranilne knjižice itd. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Uraduje vsak dan

od 8. do 12. ure razun ne
deje in praznikov.

1696—439—209

JADRANSKA BANKA PODRUŽNIČA MARIBOR.

Žiro-račun pri Avstro-ogrski banki.
Račun pri Pošt. ček. uradu SHS v Ljubljani št. 11.370.

Centrala: TRST.

Podružnice: BEograd,
Dubrovnik,
Koper,
Ljubljana,
Maribor,
Metković,
Opatija,
Split,
Šibenik,
Vienna,
Zadar,
Zagreb.

Ekspozitura: Kranj.

MARIBOR, dne

15. septembra

19

P. n.

Dovoljujemo si poročati najljudneje, da smo v prijatljskem odnošaju prevzeli Štajersko ekskomptno banko, podružnico Maribor in bomo vodili njene posle od danes naprej pod tvrdko.

Jadranska banka, podružnica Maribor.

Izvrševali bomo vse v bančno stroko spadajoče posle vsikdar kar najmožneje v interesu naše klijentele in prosimo, da se zaupanje, ki se je dokazalo omenjenemu zavodu, obhani tudi nam.

JADRANSKA BANKA,
podružnica Maribor.

POZOR!

VOSEK

plačam po najvišji ceni.

R. Kraupner

medičar in svečar

427

CELJE, Glavni trg štev. 8.

Posestvo

za trgovino, obrt ali industrijo
(trgovino z lesom, žago, mlin, gostilno itd.), kjer koli, kupim takoj.

Ponudbe pod „Do 1 in pol milijona“ na Anenč.
ekspedicijo AL. MATELIČ, Ljubljana. 434

Slovenci širite naše liste!

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje, stavbno in umetno ključavnictvo, mehanična delavnica za kolesa in automobile

FRANJO FARIC

POBREŽJE PRI MARIBORU
NASIPNA ULICA 20.

Specjalitete:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, in štalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje narizov v tovarni. 1514—293

Glavna zaloge: Koreška cesta 19.

Karel Kocijančič

**kamnoseška industrijska
obrt v Mariboru**

Schillerjeva ulica 25

priporoča svojo zelo bogato zalogo v žrifih, nagrobnih spomenikov, ploščah za umivalne mize in za pohištvo, vsa betonska in podobarska dela. Prevzema vsa v njegovo stroko spadajoča cerkevna dela kot oltarje, prižnice, ter sploh vsa cerkvena dela v kamnu, kot svedoči mariborska frančiškanska cerkev. Ves obrat na stroje! Lastni kamenolom pri Slov. Bistrici, industrija za granit, mramor in sienyt. 1664—424

Med. univers.

dr. Josip Marcius

zdravnik v Slov. Bistrici štev. 105
ordinira od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne. 1879

Raznaševalci

za naše liste se sprejmejo proti dobremu za služku. Cirilova tiskarna.

Ališeneveste

da kupite vedno po najnižjih cenah vsakvrstnega štofa, blačevine, tiskovine, barhenta, flanel, šifona, svilnatih robcev itd. na debelo in drobno pri domači tvrdki na „Colskem“

Narat & Žurman

Sv. Križ

Rogaška Slatina

Vedno sveže špecerijsko blago ter železnina v zalogi. Kupujejo se JAJCA po najvišjih dnevnih cenah. 441